

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
PEDAGOĢIJAS, PSIHOLOĢIJAS UN MĀKSLAS FAKULTĀTE

MEDIJU PROJEKTA DARBS VĀCU VALODAS STUNDĀS
SKOLĒNU VALODAS APGUVES MOTIVĀCIJAS
PAAUGSTINĀŠANAI

MAĢISTRA DARBS

Autore: **Ilga Adzileviča**

Studenta apliecības Nr.: ia15062

Darba vadītāja: profesore Dr.philol. **Ilze Kangro**

RĪGA, 2017

Anotācija

Maģistra darba tēma ir mediju projekta darbs vācu valodas stundās skolēnu valodas apguves motivācijas paaugstināšanai. Maģistra darba tēmas izvēli noteica mediju un jauno tehnoloģiju integrēšana mācību procesā.

Darba mērķis ir izpētīt kā mediju projekta darbs motivē skolēnus apgūt vācu valodu. Motivācija ir kā nosacījums ilgtspējīgai attīstībai. Bez motivācijas nav iespējams sasniegt labus rezultātus, ka arī īstenot savus mērķus.

Ar anketēšanas palīdzību tika noskaidrots skolēnu un skolotāju veidoklis par mediju projekta darbu izmantošanu mācību procesā, ka arī tika noskaidrots interneta lietošanas paradumu ietekmējošie faktori.

Darba apjoms: 70.lpp., 4 tabulas, 18.diagrammas, 5. pielikumi. Darba 1. nodaļa tiek veltīta mācību procesa digitalizācijas jēdzienam. 2.nodaļā aplūkota projekta metode. 3.nodaļā skatīta mūsdienu pedagoga kompetence. 4.nodaļā tiek pētīta svešvalodas kompetence, pusaudžu vecumposma raksturojums. 5. nodaļa atspoguļo empīriskā pētījuma metodoloģiju un rezultātus.

Šāds pētījums var noderēt svešvalodu stundu plānošanā.

Atslēgvārdi:

skolēni,

mediju projekta darbi,

motivācija vācu valodas apgūvē

ANNOTATION

Master's thesis is media project works in the German language during the lessons are taught to increase their motivation. Master's thesis topic selection has been based on media and new technology integration in teaching process.

The aim is to explore how the media work project motivates pupils to learn the German language. Motivation is a condition for sustainable development. It is impossible to achieve good results, as well as to achieve its objectives without motivation.

It showed students and teachers point of view about media project work in the studying process, as well it has been established influencing factors internet usage habits with the help of questionnaires.

Work Volume: 70 pages, 4 tables, 18.diagrammas, 5 appendixes .Working Chapter 1 is devoted to the concept of the learning process of digitization. Chapter 2 describes the design method. Chapter 3 views modern teacher competence. Foreign language competence and teen age group characteristics have been researched in chapter 4. Chapter 5 reflects the empirical research methodology and results.

The given research may be useful to a foreign language lesson planning.

Keywords:

students,

media project works,

motivation for learning the German language

SATURS

Ievads	5
1.Mācību procesa digitalizācija	8
2.Projekta metode	16
2.2Projekta darba būtība un mērķi	16
2.3. Projekta darba posmi	20
3.Mūsdienu pedagoga kompetences	23
4. Svešvalodu kompetence	27
4.1. Motivācija	27
4.2. Skolotāja loma mācīšanās motivācijā	31
4.3.Pusaudžu vecumposma raksturojums	33
4.4. Pusaudžu mācību motivācijas veicināšana	35
5. Pētījuma metodoloģija	38
6.Pētījumā iegūtie rezultāti un to analīze	41
6.1. Skolotāju aptauja	41
6.2. Skolēnu aptauja	45
6.3. Projekta metode	52
Nobeigums	56
Izmantotā literatūra un avoti	58

Pielikumi

- 1.pielikums. Skolēnu aptauja - "Mediju izmantošana mācību procesā".
- 2.pielikums. Skolotāju aptauja - "Mediju izmantošana mācību procesā".
3. pielikums. Projekta plāns „Tiere in meinem Leben”
- 4.pielikums. Projekta plāns „Ein Tag in Berlin ”
5. pielikums. Skolēnu refleksija par projekta darbu

IEVADS

21. gadsimta skolas vide un mācību procesā tiek ieviestas arvien vairāk jaunas inovācijas un piedāvātas dažādas mācību metodes. Bet neskatoties uz plašām iespējām, skolotāji arvien biežāk konstatē faktu, ka skolniekiem trūkst motivācijas.

Šodienas izglītības mērķi pedagogiem liek izvēlēties savā darbā tādas metodes un paņēmienus, kas veicinātu izziņas procesu, paralēli dažādu prasmju un iemaņu attīstīšanai paaugstinātu arī skolēnu mācīšanās motivāciju. Viena no svarīgākajām prasībām, kas tiek izvirzīta mūsdienīgam pedagogam, ir prasme efektīvi pielietot mācību procesā jaunās informācijas tehnoloģijas. Tehnoloģiju izmantošana aktivizē skolēnu mācību darbību, palīdz skolēniem labāk apgūt mācību vielu, kā arī sagatavoties dzīvei zināšanu sabiedrībā.

„2016. gads ir ļoti nozīmīgs Latvijas izglītības telpā, jo tiek uzsākts darbs pie kompetencēs balstīta satura ieviešanas, transformējot tradicionālo izglītības paradigmu uz skolēncentrētu, mūsdienu sabiedrības prasībām atbilstošu. Kā viena no svarīgām prioritātēm tiek izvirzīta digitālo prasmju agrīnāku apguvi (lasītprasmes, medijpratības un drošumspējas stiprināšanu, turpinot datorikas mācību satura aprobāciju 2., 5. un 7. klasēs).¹

Jaunā izglītības paradigma ir radījusi konceptuālas izmaiņas visos mācību priekšmetos pamatskolā, arī svešvalodas mācībās. Svešvalodas mācību priekšmeta koncepcijā dominē konstruktīvisma idejas, kurās mācīšanās tiek uzskatīta par zināšanu konstruēšanas procesu. Šādās mācībās īpaša nozīme ir mācību videi, tāpēc nozīmīgi izziņāt, kā veidojas tāda mācību vide, kurā skolēnam ir iespēja izpētīt savu iepriekšējo pieredzi un zināšanas, apstrādāt informāciju, aktīvi konstruēt savas zināšanas, veidot kompetences, attīstīt patstāvīgas mācīšanās spējas, veidot pašmotivāciju darboties.

Autore izvēlējās šo tēmu, jo uzskata, ka digitālo mediju izmantošana mācību procesā arvien attīstās un integrējot to mācību procesā var motivēt skolēnus uz augstiem sasniegumiem, pilnveidojot skolēnu vācu valodas kā komunikatīvo, tā arī lasīt un rakstīt prasmi.

Maģistra darbā pētāmā problēma motivācijas trūkums skolēniem vācu valodas apguvē, kā risinājums tiek piedāvāts mediju projekta darbu integrēšana mācību procesā.

¹ Valdmane, L. (2016). Tagad. Medijaudzināšanas problēmātika. Mācību procesa digitālizācija. *Latviešu valodas aģentūra*. 53.

Ministru kabineta noteikumos Nr. 468² „Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu, pamatizglītības mācību priekšmetu standartiem un pamatizglītības programmu paraugiem” 5.pielikuma „Svešvaloda. Mācību priekšmeta standarts 1.-9.klasei” noteikts, ka mācību priekšmeta "Svešvaloda" mērķis ir veidot izglītojamā valodas, komunikatīvo un sociokultūras kompetenci, lietojot svešvalodu mācībās, saziņā un sadarbībā mainīgajā daudz kultūru pasaulē

Svešvalodu zināšanas mūsdienu apstākļos ir ne tikai pamatnosacījums integrācijai Eiropas sabiedrībā, bet arī viens no priekšnoteikumiem nepieciešamo īpašību attīstīšanai sekmīgai pašrealizācijai. Arvien vairāk cilvēku, kas darbojas dažādās sfērās, tiek iesaistīti svešvalodu apguves procesā. Tāpēc galvenais uzdevums ir izvirzīt mūsdienu skolai, sagatavot skolēnus nākotnei, attīstot sociālās, komunikatīvās u.c. kompetences, lai varētu konkurēt pasaules darbā tirgū.

Maģistra darba teorētisko pamatu veido Z.Rubenes, I.Šūmanes, A. Šmites, F.W. Kron, A.Sofos, H. Hoffmann u.c. darbi par medijpedagoģiju un projekta darbu skolā.

Pētījuma mērķis: Noskaidrot, kā mediju projekta darbi palīdz motivēt skolēnus apgūt vācu valodu.

Pētījuma problēma: Skolēnu mācīšanās motivācijas trūkums vācu valodā.

Pētījuma objekts: Pedagoģiskais process svešvalodā (vācu valodas) stundā pamatskolā.

Pētījuma priekšmets: Mediju projektu darbu izmantošana mācību procesā vācu valodas apguves motivācijas paaugstināšanā.

Pētījuma jautājums: Kā ar mediju projekta darba palīdzību var motivēt skolēnus apgūt vācu valodu un uzlabot valodas lietošanas kompetenci.

Pētījuma uzdevumi:

- Apzināt un izpētīt jēdzienu mediju kompetence;
- Analizēt teorētisko literatūru par svešvalodas kompetences būtību;
- Precizēt svešvalodas kompetences saturu;
- Integrēt mācību procesā projekta metodi;
- Veikt empīrisko pētījumu;
- Apkopot iegūtos rezultātus.

² Ministru kabineta noteikumi Nr.468; Rīgā 2014.gada 12.augustā (prot. Nr.43 30.§) – likumi.lv versijas. [Skatīts: 2017. 2.janv.]. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=268342>.

Pētīšanas metodes: Kvalitatīva pētījuma metode – literatūras analīze par mācību procesa digitalizāciju, mediju projekta darbs svešvalodas stundās, mūsdienu pedagoga prasībām, svešvalodas kompetenci, pusaudža skolēnu vecumposma raksturojumu, skolēnu motivāciju un skolotāja loma skolēnu motivācijas paugstināšana mācību procesā. Empīriskās metodes - aptaujas, projekta darbi, skolēnu pašanalīze (refleksijas).

Pētījuma bāze: Pētnieciskās vienības: zinātniskā literatūra, 75 skolēnu un 55 skolotāju aptauja.

1. MĀCĪBU PROCESA DIGITALIZĀCIJA

21. gadsimta skola ir institūcija, kas apvieno skolēnu, skolotāju un sabiedrības intereses, zināšanu uzkrāšanai un kopīgai rīcībai, kuras pamatā ir reālu dzīves problēmu un dilemmu risināšana. Skolotājs šādā skolā ir mācīšanās procesa organizators, kas palīdz skolēniem informāciju pārveidot zināšanās un zināšanas dzīves gudrībā. Savukārt skolēns ir indivīds, kurš ir motivēts mācīties. Mācību procesā ir lielas variācijas, kā tiek mācīts (skolotājs ir elastīgs metožu izvēlē) un skolēni ir aizrautīgi un entuziasma pilni ar vēlmi mācīties, turpina mācīties arī ārpus formālās skolas dienas laika.

Modernās tehnoloģijas ir tās, kas ietekmē un maina izglītības sistēmu visās valstīs.

Tehnoloģiju straujais uzvaras uzņāciens iespaido pedagoģisko domu visā pasaulē, kas pedagoģijai nozīmē jaunas pieejas mācību procesam un mācību metožu meklējumus.

Jauno tehnoloģiju integrēšana mācību procesā ieņem svarīgu lomu mūsdienu skolu programmās.³

Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas (turpmāk - IKT) izmantošana var sniegt vairākus ieguvumus, tomēr īpaši nozīmīgi, ja paši skolēni mācību procesā var izmantot IKT. I. Lūsēnas-Ezeras, K. Bārdules veiktie pētījumi rāda, ka IKT izmantošana var palielināt skolēnu motivāciju mācīties, ļaujot viņiem vairāk kontrolēt mācību pieredzes gūšanu. Pētījumā par inovatīvu praksi lietot skolā IKT, skolotāji secina, ka IKT pielietojums mācību procesā motivē skolēnus veikt darbu, pilnveidot to un sasniegt standartu prasības. Skolēni uzskata, ka izmantojot tehnoloģijas, ir iespēja attīstīt digitālo kompetenci, kura būs nepieciešama nākotnē gan izglītojoties, gan strādājot, kā arī to, ka, izmantojot IKT, ir iespēja atkārtot mācību saturu, ja tas netika izprasts pirmajā reizē. Pētījumā tāpat arī noskaidrota IKT nozīme pašmotivācijas paaugstināšanā. Turklāt IKT izmantošana noteiktu priekšmetu apgūvē var pozitīvi ietekmēt mācību rezultātus.⁴

„Latvijas Nacionālā attīstības plānā 2014. – 2020. gadam” (NAP2020) tiek definēti izglītības sistēmas pīlāri, kuri veidos nākotnes pilsoņa attīstību un veicinās kļūt konkurētspējīgam darba tirgū: intensīva latviešu valodas, svešvalodas un informācijas

³ Rolff, P. (1998). Mediendidaktik. München: Basel Verlag. S. 47.

⁴ Lūsēna- Ezeras, I., Bārdule, K. (2013) Tehnoloģijas mūsdienu skolā- nepieciešamība un izaicinājums.- Biznesa augstskolas Turība konferenču rakststu krājums XIV starptautiskā zinātniskā konference: „Radīt Nākotni: komunikācija, izglītība, bizness”, 224. lpp.

tehnoloģiju apguve. Rīcības virziena „Kompetenču attīstība” 275. punktā ir teikts: lai cilvēks spētu atrast un iegūt cienīgu darbu un spētu rūpēties par sevi, tuviniekiem un piedalītos valsts attīstībā, nepieciešamas dažādas kompetences; dažas no minētajām ir informācijas un komunikācijas tehnoloģiju pārzināšana un lietošanas prasmes, saziņas un sadarbības prasmes, radošums, spēja kritiski domāt, novērtēt riskus un rast tiem risinājumus.⁵

Z.Rubene pētot Džona D.Petera (John D.Peter), Veinberga atziņas, secina, ka no latīņu vārda „medium” nozīmē „starpnieks”, „vidutājs”, „līdzeklis”. Medijs veic starpnieku funkciju starp personām vai starp personu un lietu un tiek izmantots ikviena masu kultūras fenomena apzīmēšanai.⁶

V.Vaivade un L.Valdmane, pētot mediju pratības un mediju izglītības vēsturi secina, ka mediju pratības konceptam ir sena vēsture, gan pedagoģiskās domas, kultūras un tehnoloģiju attīstības fokusā. 17.gadsimtā sāk iznākt pirmie regulāri drukātie preses izdevumi, 19.gadsimtā sākas kino nozares strauja attīstība, un 20.gadsimtā par mediju izglītību runā jau kā par atsevišķu pedagoģijas virzienu. Tiek izdalītas trīs vēsturiskas mediju pedagoģijas paradigmas:

1. 20. gadsimta 30. gadi – imunitātes paradigma (inoculative paradigm), pedagoģiju nostādot kā efektīvu līdzekli pret mediju ietekmi.

2. 20. gadsimta 60. gadi – estētiskā paradigma (‘popular arts’paradigm). Pedagoģi ticēja tā laika populārās mediju kultūras izglītojošajam un audzinošajam potenciālam. Šī paradigma balstījās uz ideju, ka mediju pedagoģijas uzdevums ir mācīt atšķirt labu filmu no sliktas, kvalitatīvu televīzijas pārraidi no mazvērtīgas.

3. 20. gadsimta 70. gadu beigas – reprezentatīvā mediju pedagoģijas paradigma (representational paradigm). Atziņa, ka medijiem ir ideoloģiska vara, mediji ieņem nozīmīgu lomu sabiedriskās domas veidošanā. Mediju pedagoģijai jāsniedz zināšanas par to, kā mediji reprezentē realitāti, kādas ideoloģijas slēpjas šajās reprezentācijas formās. Tiesības uz šīm zināšanām ir ikvienam demokrātiskas sabiedrības pilsonim.⁷ Medijs-

⁵ Latvijas Nacionālās attīstības plāns 2010.-2020.gadam. Sk.10.04.2017.

Pieejams:http://www.pkc.gov.lv/images/NAP2020%20dokumenti/20121220_NAP2020_apstiprinats_Saeima.pdf

⁶ Rubene, Z., Krūmiņa, A., Vanaga, I. (2008) „Ievads mediju pedagoģijā”,- RaKa, 8.lpp.

⁷ Vaivade, V., Valdmane, L. (2016) Mediju pratība kompetencēs balstītā izglītībā LVA, zinātniski metodisks izdevums „Tagad”, 54.lpp.

4. kultūras vai mākslas zīme, kas reprezentē nozīmes. Medijam raksturīgā pazīme ir tā, ka to ir iespējams uztvert.⁸

Medijs- pedagoģisks līdzeklis ar didaktisku vai audzinošu. Dažādās zinātņu nozarēs, kā arī ikdienā jēdziens medijs tiek lietots vairākās nozīmēs un strukturēts grupās pēc dažādiem kritērijiem. Plašākais dalījums ir:

- Dabiskie mediji: valoda, mīmika, žesti, simboli; rakstība;
- Mākslīgie jeb tehniskie mediji: tie, kuri informāciju uzkrāj atmiņā tēlu un/vai simbolu formā.

Savukārt tehniskos medijus mēdz iedalīt:

- Audiālie mediji – telefons, radio, CD, magnetofons, MP3 atskaņotājs u.c.;
- Vizuālie mediji- fotogrāfijas, mēmais kino, fakss u.c.;
- Informācijas tehnoloģijas- dators, internets u.c.⁹

Sabiedrība ir nonākusi ciešā saistībā ar medijiem, informācijas apmaiņa iegūst arvien lielāku izplatību, kas liek pamatoti runāt par dzīvi „informācijas sabiedrībā”.

Berns Šorbs norāda uz mediju nozīmi socializācijas procesā:

- mediji kā socializācijas faktors: mediji, īpaši masu mediji, daudzējādā ziņā nosaka jauno cilvēku viedokļu, spriedumu, zināšanu un izturēšanās veidošanos;
- mediji kā vidutājs socializācijas procesā: - mediji kalpo kā kultūras, zināšanu uzvedības normu saglabāšanas un pārnesšanas līdzeklis;
- mediji kā socializācijas procesa instrumenti: mediju socializācija norisinās, vērojot, atdarinot un vērtējot paraugus, līdzdarbojoties un mācoties no tiem.¹⁰

Moderno tehnoloģiju izmantošana mācību procesā svešvalodu apgūvē vairs nav jaunums, tā kļuvusi par neatņemamu mācību procesa sastāvdaļu, jo:

- internets ir pieejams gandrīz ikvienam valodas apgūvējam; □
- gados jauni valodas apgūvēji attīstās kopā ar tehnoloģiju izaugsmi, un tehnoloģijas ir kļuvušas par viņu ikdienas dzīves sastāvdaļu;

⁸ Plaude, I. (2003) Sociālā pedagoģija.- RaKa, 54.lpp.

⁹ Rubene, Z., Krūmiņa, A., Vanaga, I. (2008) „Ievads mediju pedagoģijā”,- RaKa, 8.lpp.

¹⁰ Schrob, B. (2005) Zur Theorie medialer Sozialisation. Grundbegriffe Medienpädagogik. Munchen: Kopaed, S. 381.

- tehnoloģiju, it īpaši interneta, izmantošana ļauj lasīt un klausīties autentiskus materiālus un veikt uzdevumus, kā arī izmantot jau speciāli izveidotus mācību materiālus svešvalodu apgūvē;

- tehnoloģijas ļauj ne tikai pilnveidot valodas prasmes, bet arī novērtēt zināšanas un sasniegumus mācību procesa laikā.¹¹

Mediju progress mūsdienās pieder pie tiem sabiedriskajiem procesiem, kas norisinās straujā tempā un spēcīgi ietekmē sabiedrību.

Kā liecina Eiropas komisijas veiktais pētījums, no visiem Latvijas iedzīvotājiem 2016.gadā internetuizmanto 77 %, kas ir ļoti liels rādītājs, salīdzinājumā ar Eiropas iedzīvotājiem 79 %.¹²

DESI 2017. gada izdevumā Latvija ierindojusies 19. vietā. Kopējo virzību uz priekšu nosaka augošais ātrā platjoslas pieslēguma abonentu skaits, kā arī uzlabojumi publisko pakalpojumu sniegšanā. Arvien vairāk Latvijas iedzīvotāju izmanto internetu, kas ir tendence, kura strauji virzās uz priekšu.

DESI - digitālās ekonomikas un sabiedrības indekss ir salikts indekss, ar kuru progress digitālo pakalpojumu jomā tiek mērīts vairākos aspektos (piecos) un izseko attīstību ES dalībvalstīs digitālā konkurētspējas.

Mediju pratība ir spēja kodēt un dekodēt mediju pārraidītus simbolus, sintezēt, analizēt un radīt mediju vēstījumus” skaidri nosaka procesus, ko mediju pratība ietver – sintēze, analīze. Līdzīgi uzskata Aleksandrs Fjodorovs, kā svarīgākos mediju izglītības elementus definējot kritiskās domāšanas prasmes, mediju uztveri, izvērtēšanu, saprašanu un dažādu mediju tekstu analīzi, kā arī prasmi eksperimentēt ar medijiem, radot savus mediju produktus vai tekstus.

Z.Rubene, A.Krūmiņa, I.Vanaga uzskata, ka mediju kompetence orientējas uz palīdzības sniegšanu studentiem, attīstot pamatotu un kritisku sapratni par mediju būtību. Mediju izmantotiem tehniskiem paņēmieniem un šo paņēmienienu ietekmi.¹³

Mediju kompetence - prasme piekļūt, analizēt, novērtēt un izplatīt ziņas plašā formu daudzveidībā. Mediju kompetenci izglītībā saprot kā mediju uztveri, refleksiju, spriešanu un izvērtēšanu.¹⁴

¹¹ Vītola (2011) Tehnoloģiju izmantošana mācību procesa pilnveidošanā un individualizēšanā.- LVA, zinātniski metodisks izdevums „Tagad”, 47.lpp.

¹² Eiropas Digitālā progresa ziņojums (EDPZ) . ec.europa.eu versijas. Sk. 2017. 4.apr.: Pieejams: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/scoreboard/latvia>.

¹³ Rubene, Z., Krūmiņa, A., Vanaga, I. (2008) „Ievads mediju pedagogijā”,- RaKa, 47.lpp.

¹⁴ Turpat. 50. lpp.

Mediju didaktiskais koncepts ir orientēts uz praksi, kas ir transformējams. Vienā didaktiskajā konceptā var būt elementi no cita koncepta. Zem mediju didaktiskā koncepta tiek saprasti rīki, plāns, konkrētas situācijas, piemēram, stundā, kurus izmantojot tiek panākti izvirzītie mērķi. Ir sekojošie mediju didaktiskie koncepti, kas ir orientēti:

1. uz mācībām;
2. uz moduli;
3. uz uzdevumu;
4. uz sistēmu;
5. uz atklāšanu, izziņu;
6. uz darbību.

1.1.tabula. Pārskats par mediju didaktisku konceptu(Friedrich W.Kron, Alivisos Sofos; 2003; 139.lpp)

Koncepts	Darba forma	Mediju bazētā darba koncepts	Darba forma Nepieciešamie rīki	Mediju funkcijas	Skolēnu lomū	Skolotāja loma
Mācību	Individuālais darbs; lekcija; frontālā stunda;	Datororientēta stunda; izglītojošās televīzijas programmas;	Datorklase; projektors;	Informācijas avots; satura izklāsts;	Pasīva; uztveres;	Mediju izvēle; mācību procesa plānošana un kontrole; refleksija;
Moduļa	Frontālā stunda; atvērtā stunda; pāra darbs;	Datorizētas stundas; multimediālā vide; simulācija	Datorstūris klasē; projektors;	Reālais (precīzais) attēlojums; lietu izskaidrojums;	Uztveres; reproduktīva; dialoga;	Mediju izvēle un saturs; stundas plānošana; satura izklāsts (izskaidrojums).

Uzdevuma	Individuālais darbs; pāru darbs; brīvais darbs; atklātā stunda	Datororientētā stunda; notebook – stunda	Datorstūris klasē;	Motivācija; uzmanības (polarizācija); uzdevumi;	Aktīva; reproduktīva; patstāvīga	Materiālu izveide; skolēnu vērošana; atbalsts
Sistēmas	Individuālais darbs; pāru darbs; brīvais darbs	Datororientēta stunda; simulācija	Datorstūris klasē;	Mācību priekšnosacījumu radīšana; pietrūkstošās vielas kompnesācija; padziļināta priekšmeta kompetences paaugstināšana;	Aktīva; Motivējošā (pašdarbīga)	Programmas izvēle; darbības kontrole; ieteikumi mācību aktivitātēm
Atklāšanas, izziņas;	Ekskursijas; grupu darbs; projekts; brīvais darbs	Datorizētas stundas; multimedialā vide; simulācija	Datortelpa; datorstūris klasē; mācīšanās darbnīca;	Izpētes; atklāšanas; saņemto materiālu apstrāde;	Aktīva; darbīga ; ekperimentālā	Uzdevumu deleģācija; darba posmu atbalsts (koordinēšana);
Darbības	Grupu darbs; projekts; gadījuma metode; darbnīca	Mediju mācību vide; internets; konference; aptauja; simulācija;	Skolas tīkls; dators grupu darbā; mācīšanās darbnīca	Pašorganizācija; informācijas atlase; vērtēšana; komunikācija; sadarbība	Kreatīva; inovatīva; produktīva; kritiska	Atbalsts un konsultācija; mērēni vienāda līdzdalība

Frīdrihs Krons, Alivios Sofos(Friedrich W.Kron, Alivisos Sofos) veicot pētījumu un apkopojot tā datus secina, ka katram projekta darba posmam nav stingri noteiktu pazīmju, kritēriju, jo procesa gaitā pedagogs var tās pamainīt, vai papildināt. Skolā tiek izmantoti četri sagatavošanas posmi darbam ar medijiem:

1. Sagatavošanās/organizācijas analīze. Pirmajā posmā tiek noskaidrots temats, joma, par ko tiks rakstīts projekta darbs, kā arī projekta darba izstrādes pamatsnosacījumi. Tiek izstrādāts plāns (mācību plāna izstrāde, analīze informācijas (meklēšanas) analīze, sasniedzamā rezultāta analīze;

2. Skolēnam sasniedzamais rezultāts - priekšmeta kompetence, sociālā kompetence. Šajā posmā tiek novērtētas skolēna prasmes, intereses un vajadzības. Lai, strādājot pie jaunās tēmas, skolēnam veidotos (konstruētas) jaunas zināšanas.

3. Projekta plānošana;

- mācīšanās caur procesu (darbojoties);
- zināšanu transformācija;
- pašmācīšanās kompetence.

Trešajā posmā pedagogam ir iespēja atvērt jauno darbošanās telpu projekta darba ietvaros. Šajā gadījumā tiek iesaistītas skolēna intereses, kuru rezultātā notiek aktīva darbība. Notiek arī transformācijas process no informācijas uz zināšanām.¹⁵

I.Šūmane, izpētot V.Zahera, E.Felmaņa, E.Dala atziņas, secina, ka mūsdienu izglītības process ir mācīšanās, kas pamatojas uz medijiem. Tātad mācību informatīvo vidi veido dažādi informācijas nesēji – mediji, kas nodrošina mācību satura apguvi. Taču mācību vide nav tikai informācijas nesējos ietvertais informācijas kopums. Reizē ar saņemto uzdevumu skolēnam ir jāsaņem arī nepieciešamais atbalsts ar kontaktiem sociālajā vidē. Mācībās informācija tiek uzņemta pa dažādiem kanāliem (audiāli, vizuāli, taktili), ko sniedz dažādi informācijas raidītāji: cilvēku savstarpējā komunikācija, tehniskie līdzekļi, drukātie mediji. Mācību mediju izmantošanā dominē simboliskā pieredze ar augstu abstrakciju. Lai skolēniem nodrošinātu daudzveidīgu pieredzi mācību procesā, nepieciešams iekļaut dažāda veida mediju formas un žanrus, ne tikai audiovizuālos vai drukātos medijus, kuri parasti mācību procesā tiek izmantoti visbiežāk. Ar plašāku materiālu klāstu varam motivēt un rosināt skolēnu uz patstāvīgāku darbību.¹⁶

¹⁵ Kron. W, Sofos.A 2003. Mediendidaktik, Neue Medien in Lehr-und Lernprozessen. S. 77.

¹⁶ Šūmane, I. (2012) Informatīvās vides nodrošinājums un izmantošana latviešu valodas stundās pamatskolā.- LU 781.sējums, Pedagoģijas un skolotāju izglītība, 113.lpp.

Skolēnu aktīva līdzdalību sekmē darbošanās un izziņas/pētīšanas mācīšanās. Darbošanās šeit nozīmē transformāciju no pētījuma uz pieredzi un otrādi.

1. Posms attīstība/evolūcija
 - Triju posmu analīze;
 - Mediju dizains un jauno metožu pārbaude.

Tātad, apkopojot iepriekšminēto, var secināt, ka pedagoģiskajā procesā mērķtiecīgi jāietver uzdevumi, kas stiprina skolēnu prasmes, sniedz zināšanas, veido attieksmes un īstenojas praktiskā darbībā, jo mediju pratība, tāpat kā jebkura cita pratība (lasīt, rakstīt, rēķināt), nozīmē prast, nevis zināt teorētiski, tādējādi tā attīstās tikai darbībā.

2. PROJEKTA METODE

2.1. Projekta darba būtība un mērķi

21.gs. izglītībā notiek pārorientācija no zināšanu translācijas un reproducēšanas modeļa uz izglītības modeli, kurā akcentēta nepieciešamība attīstīt skolēnos pašizglītības iemaņas - prasmi risināt problēmas, sadarbojoties gan ar pedagogu un grupas biedriem, gan ar citām personām, apgūt “komandas darba” iemaņas.

Projekta metode ir viena no interaktīvajām mācību metodēm, kas ļauj maksimāli palielināt skolēnu aktivitāti mācību vielas apgūvē, sadarbību ar citiem skolēniem un skolotājiem.¹⁷

Projektu darbs ir vispilnīgākā un efektīvākā mācību darba forma, ar kuras palīdzību iespējams īstenot izglītības pamatmērķus, tādus kā veicināt pilnvērtīgu personības attīstību, sagatavot jauno cilvēku patstāvīgai darba dzīvei un integrācijai strauji mainīgā sabiedrībā. Izmantojot projekta metodi, skolēni var iegūt tādas zināšanas, kādas parastā, tradicionālā mācību darbā klasē iemantot ir grūti, vai pat praktiski neiespējami. Lai tās patiešām iegūtu, skaidri ir jāapzinās projekta darba metodes formas un sekojošus mērķus:

- Atrāsīt skolēnu pašiniciatīvu;
- Aktivizēt skolēnos visas radošā darba spējas un slēptās potences;
- Veidot skolēnos pārliecību, ka visproduktīvākā ir patstāvīga tēmas vai problēmas izpēte;
- Dot skolēniem iespēju izbaudīt gandarījumu par paša padarīto / labi padarītu darbu.
- Rādīt skolēnos pārliecību, ka kopīgi padarīts darbs stiprina gan individu, gan visu grupu;
- Mudināt skolēnus kritiski un paškritiski vērtēt savu darbu;
- Attīstīt skolēnu spējas analizēt sava darba rezultātus;
- Mācīt skolēnus atšķirt būtisko no nebūtiskā, svarīgo no mazsvarīgā;
- Dot skolēniem iespēju gūt iemaņas plānošanā un organizācijā;
- Rosināt skolēnus apgūt daudzveidīgas darba metodes.

¹⁷ Šmite, A. (1998) Projektu laiks skolā. Raka, 4.lpp.

Projekts kā metode attīsta un pilnveido skolēnu prasmes patstāvīgi uzdot jautājumus un meklēt uz tiem atbildes, nevis visu laiku tās pieprasīt no pedagoga. No tā ver secināt sekojošu, ka projekts ir līdzeklis, kas:

- sekmē bērnu aktivitāti mācību procesa organizēšanā un īstenošanā;
- palīdz padziļināti apgūt konkrētu mācību vielu saistībā ar citiem mācību priekšmetiem un reālo dzīvi;
- palīdz attīstīt bērnos patstāvīgas mācīšanās un zinātniskās pētniecības iemaņas;
- atspoguļo teorētisko zināšanu praktisku izmantojumu, kas īstenojoties bērnu motīvu un iemaņu vienotībā;
- veicina labvēlīgās un atvērtas mācību vides veidošanos, ko raksturo bērnu atklāsmes prieks un pedagoga gatavība atbalstīt audzēkņu iniciatīvu.¹⁸

Projekts ir motivētas darbības rezultāts. Tas ir radošs darbs gan pēc satura, gan norišu secības, gan rezultāta. To veido paši skolēni. Katrā projekta darba radošā elenemtā ir ietverta ikviena skolēna personīgā pieredze un ieguldījums.

Projekta darbs dod padarīta darba izjūtu, it sevišķi klasēs ar atšķirīgu iepriekšējās sagatavotības līmeni, jo, šo darbu veicot, katrs skolēns var strādāt atbilstoši saviem mācību sasniegumiem, spējām un ātrumam.

Tas veido skolēnos mācīšanās motivāciju un skolēnam atbilstošu vērtības izjūtu, jo projektā tiek ietverta katra skolēna darbība, viņa pieredze, domas, intereses.

Projektu darba būtību varētu īsi raksturot arī šādi: projekts ir konkrēts darbs par kādu tēmu, kura saturu un rezultātu nosaka paši skolēni. Projektu darbs parāda, ko skolēni ir sapratuši, kā veidojās viņu attieksmes un kā viņi spēj izmantot dažādos mācību priekšmetos apgūtās zināšanas, kā un ko prot iegūt patstāvīgi.

Darbības orientētajā mediju konceptā skolēni strādā inovatīvi projektu darbos, kur paši rekonstruē savas zināšanas. Pats process ir mācīšanās, kur caur darbošanos konkrētā situācijā tiek rekonstruētas subjektīvas zināšanas. Tātad mācīšanās notiek darbojoties, kad tiek konstruētas zināšanas.¹⁹

¹⁸ Lapiņa, L., Rudiņa, V. (1999) Projektu metode skolā. - Zvaigzne, ABC, 87.lpp.

¹⁹ Kron. W, Sofos. (2003) „Mediendidaktik, Neue Medien in Lehr- und Lernprozessen”, S. 139 .lpp

Ar šiem nosacījumiem var organizēt mediju projektu darbu, kad skolēni patstāvīgi uzdod jautājumus un nosaka pētāmo metodi. Šādam darba veidam ir inovatīvais raksturs, tas var būt arī izziņu process. Kur rezultatā tiek izvirzīta hipotēze vai ideja.

1. Projektu darbu skolā var definēt arī kā vienu no mācīšanās veidiem vai arī īpaša veida mācību darbu, kura izstrādāšanai nepieciešams noteikts laika posms, lai iegūtu konkrētu rezultātu²⁰.

A. Šiliņa (1998) ir atklājusi, ka projekta metode ir mācību darba paņēmiens, kad skolēni patstāvīgi (netiešā skolotāja vadībā), izmantojot visdažādākos informācijas avotus un darba formas, izstrādā pētījumu par kādu labprātīgi izvēlētu, sev aktuālu reālās dzīves problēmu, sev interesantu tēmu, paši plāno un organizē šo darbu darbu, apkopo tā rezultātus.

Pēc B.Šiliņas un A. Priedītes (1998), skolā projekta darbam ir sekojošās pazīmes:

1. Projekta darba tēma, mērķis un rezultāts, to izvēle un pamatojums tiek apspriests un noteikts darba grupā.

2. Ir izstrādāts plānojamo norišu saraksts, to secība, uzdevumu un pienākumu sadale katram grupas dalībniekam.

3. Skolēni patstāvīgi meklē nepieciešamo informāciju un resursus.

4. Darba grupas izstrādāts prezentācijas scenārijs un tai nepieciešamo materiālu sagatavošana.

5. Skolotājs veicina skolēnu darbu grupās, iedrošina un motivē katru skolēnu, konsultē.

6. Projektu darba laikā notiek visaptveroša mācīšanās.

7. Vienlīdz svarīgi gan mācību darba rezultāti, gan darbības veidi to sasniegšanai .²¹

2.1. tabula. Tradicionālās mācīšanās metožu salīdzinājums ar projekta darbu

Tradicionālā mācīšana	Projektu darbs
Skolotājs stāsta.	Skolotājs dod iespēju skolēniem izvēlēties projektā risināmo problēmu.
Skolēni izlasa attiecīgās lappuses mācību grāmatā vai pierakstos.	Skolēni patstāvīgi plāno, vāc infoemāciju un izstrādā projektu (skolotājs var konsultēt) .

²⁰ Lapiņa, L., Rudiņa, V. (1999). Projektu metode skolā.-Zvaigzne, ABC, 84 - 87.lpp.

²¹ Priedīte, A., Šiliņa, B. 1998. Projekta darbs skolā. Mācību metodiskais izdevums. 34.lpp.

Skolēni izklāsta uzzināto un izpilda vingrinājumus vai raksta domrakstu.	Pats projekts ir mācīsnas mērķis – process, kura laikā tiek veikts kopīgs darbs.
Skolēni risina skolotāja piedāvātu problēmu.	Vērtība – skolēni sadarbojoties kopīgi mācās. Mācīšanās sadarbojoties nozīmē: Pozitīvu savstrapēju atkarību; Nepastarpinātu savstarpēju mijiedarbību; Iespēju katram darba veicējam apzināt savus individuālos sasniegumus kā ieguldījumu grupas darbā; Personisko atbildību par kopīgi paveikto; Sociālās mijiedarbības iemaņu apguvi; Grupas (komandas) darba iemaņu attīstīšanu.
Mācīšanas metodes ir tradicionālās.	
Parasti ir viena pareizā atbilde.	

Dotāja tabulā (skat. 2.1.) ir salīdzināta tradicionālā metode ar projekta darba metodi. Apkopojot šos datus, var secināt, ka projekta metodei salīdzinājumā ar klasisku mācību stundu ir vairākas prioritātes un paņēmieni, kas liek iesaistīties pašam skolēnam radošajā procesā, kur rezultātā darbā skolēniem veidojās motivācija tādēļ, ka darba pamatā ir katra skolēna darbība, viņa pieredze, domas, intereses.

Projekts ir nopietna darba rezultats. Skolēnam jāiesniedz informācija par tematu, jādod savu ideju, materiālu apkopojums, tām jāpievieno ilustrācijas, zīmējumi, u.c. materiāli, kas jāsakarto atbilstoši temata risinājumam. Projektu darbs kā metode ir ļoti elastīgs, to var izmantot jebkurā klasē, ar jebkuru zināšanu līmeni.

Projekta darbs attīsta:

- Patstāvību (patstāvīgs, uz rezultātu ierientēts darbs);
- Izdomu un izgudrošanas spējas (resursu radoša izmantošana, alternatīvas metodes un skaidrojumi);
- Problēmu risināšanas spējas (diagnosticēšana, problēmu formulēšana, risināšana, analitiskās un izvērtēšanas prasmes);

- Integrētās prasmes (ideju sintēze, pieredze un informācija, kas iegūta no dažādiem avotiem);
- Lēmumu pieņemšanas prasmes (izlemt, kas attiecas uz tematu, ko ietvert un izmantot:
- Kominikabilitāti.

2.2. Projekta darba posmi

Skolēniem strādājot pie projekta darba izstrādes svarīgi izprast ne tikai tā mērķus, uzdevumus un sasniedzamo rezultātu, bet arī, lai darbs noritētu pēc plāna, būtiski ir apzināties to izstrādes posmus. A. Šmite (1998) iedala projekta darbu sekojošos posmos:

1. posms . Sagatavošanās.
2. posms. Plānošana.
3. posms. Īstenošana.
4. posms. Prezentācija.
5. posms. Izvērtēšana.

Pirmajā posmā skolēni izvirza ideju, vienojās par projekta tēmu un mērķi. Šajā posmā vajadzētu noteikt arī projekta gala rezultātu un vienoties par projekta prezentācijas veidu.

Otrajā posmā ieteicams sistematizēt jautājumus un problēmas, kopīgās diskusijās izstrādāt projekta gaitas plānojumu, t.i., kā un kur meklēt atbildes uz izvirzītajiem jautājumiem, ka plānot resursus un projekta prezentāciju, kā arī nepieciešamo nobeiguma atskaitei par projekta darbu.

Trešajā posmā skolēniem vajadzētu apgūt dažādas metodes, kuras lieto projektu darbā, piemēram, informācijas ieguve, sistematizācija un apkopošana, dažāda veida ierakstu, video un datora izmantošana informācijas vākšanā un datu apstrādē. Šajā posmā skolotājam vēlams stimulēt šādas skolēnu darbības:

- a) Plānoto uzdevumu veikšana;
- b) Grupu darbs projekta rezultātu izvērtēšanai;
- c) Gala rezultāta veidošana;
- d) Sagatavošanās prezentācijai.

Projektu darbu rezultāts var būt noformēts kā stāsts, albūms, avīze, glezna, videoieraksts, intervija, lietišķās mākslas izstrādājums, dokumentu mape, prezentācijas u.tml.

Skolēniem ir jāmacās informēt par saviem darba rezultātiem un aizstāvēt savu darbu, t.i., saistoši iepazīstināt ar savu projektu. Ceturtajā posmā notiek projekta prezentāciju, kuru vēlams ir organizēt visām grupām kopā. Lai veicinātu skolēnu motivāciju, ieteicams projektu darbu rezultātus izlikt vispārējai apskatei.

Viens no svarīgākajiem posmiem projekta darbā ir izvērtēšana, kuru var iedalīt 3 virzienos:

- 1) Projekta darbu izvērtējums katrā grupā/klasē kopumā;
- 2) Skolēnu prasmju un iemaņu novērtējums;
- 3) Skolotāja lomas pašnovērtējums.

Pēc projekta darba skolēni kritiski izvērtē projektu ieceri, gaitas plānošanu, idejas īstenošanu, rezultātu un prezentāciju. Izvērtēšanu ieteicams veikt pēc šāda plāna:

- a) Uzklaut katrā dalībnieka vai katras grupas vadītāja emocionālu vērtējumu par projektu;
- b) Fiksēt veiksmes un projekta darbu veicinošos faktoros visos projekta posmos;
- c) Fiksēt neveiksmes un kļūdas, to cēloņus visos projekta posmos;
- d) Uzrakstīt secinājumus un ieteikumus projekta turpināšanai vai nākamo projektu īstenošanai.

Skolēnu darba novērtēšanā varētu būt dažādas pieejas. Ieteicams, novērtējot katra skolēna pozitīvos sasniegumus, izmantot paplašinātu vārdisku vērtējumu, lai raksturotu, kā sasniegti dažādi projektu darbam izvirzītie mērķi, t.i., skolēna radošā darbība, iztēle, zinātkāre, atbildība, patstāvība, pašizteikšanās, entuziasms un iecere, sadarbība ar citiem grupas locekļiem, spēja paplašināt savas zināšanas un prasmes, operatīvi atrast optimālos risinājumus mainīgas vides apstākļos, darba efektivitāte un termiņu ievērošana, konstruktīvisms un pamatīgums darbā, prasme objektīvi un kristiski novērtēt savu ieguldījumu kopējā darbā, prasme parādīt sava darba rezultātus, spēja ievērot apkārtējo cilvēku attieksmi un noskaņojumu u.tml.

Tātad var secināt, ka mediju projektam vienmēr ir nepieciešama refleksija. Tas ir viens no pamataspekciem, kuru rezultātā var ieteikt jaunu dizainu vai uzlabotu koncepcijas rīcības plānu. Blakus refleksijai par mediju aktivitātēm, nepieciešams sniegt arī „subjektīvo” vērtējumu par mediju projekta darbu, gadījumā, ja ir nepieciešams veikt kaut korekcijas. Skolēniem jāprot veidot sasaiste starp esošajām un jaunām zināšanām, savukārt, balstoties uz zināšanām, jāprot pieņemt pārdomātus lēmumus, jāmacās patstāvīgi

un nepārtraukti papildināt savas zināšanas. Arvien nozīmīgāka ir informācijas un komunikāciju tehnoloģiju pielietošanas prasme dažādās dzīves sfērās.

3. MŪSDIENU PEDAGOGA KOMPETENCES

Latvijas kontekstā 21.gadsimtā nepieciešamās kompetences skolēnam – valodu prasmes, informācijas un komunikācijas tehnoloģiju pārzināšana un lietošanas prasmes, saziņas un sadarbības prasmes, darba prasmes, uzņēmējspējas, pilsoniskā apziņa, radošums un spēja kritiski domāt, plānot finanses, novērtēt riskus un rast tiem risinājumus – ir ietvertas Latvijas Nacionālajā attīstības plānā. Tāpat tiek noteikts, ka kompetences jāpilnveido visa mūža garumā, jo mēs nevaram paredzēt nākotnes vajadzības. Kompetenču pilnveidošanai visa mūža garumā ir izvirzīti arī uzdevumi, kas ietver mācību procesā integrēt inovatīvu saturu un ieviest darba formas, kuras veicina radošumu un uzņēmējspējas, izmantojot digitālu mācību vidi, mūsdienīgu svešvalodu apguvi, dabas zinātņu un sociālo zinātņu padziļinātu apguvi, kā arī karjeras izglītības integrēšanu gan pamata, gan vispārējā vidējā izglītībā.²²

Mūsdienų sabiedrībā cilvēki dzīvo it kā divās pasaulēs – reālajā un virtuālajā. Lai informācijas sabiedrībā cilvēks būtu veiksmīgs – spētu iekļauties sabiedrībā, dibināt sociālos kontaktus, mācīties, pilnveidot sevi, atrast darbu, viņam ir jābūt veiksmīgam abās šajās pasaulēs. Tādēļ, pirmkārt, skolotājiem nepieciešams pilnveidot savas prasmes un parādīt skolēniem sociālās vides izmantošanas iespējas, tad bērns mācīsies dzīvot abās pasaulēs, pratīs sadarboties ar citiem cilvēkiem, virtuālo vidi izmantos mācībām, sevis pilnveidošanai, kontaktu dibināšanai.

Mūsdienų sabiedrības veiksmīgas attīstības priekšnosacījums ir katra cilvēka izglītība, kas tiek iegūta gan formālā, gan neformālā ceļā visa mūža garumā. Joprojām centrālo vietu šī mērķa realizācijā ieņem formālā izglītība, ko jaunieši iegūst skolā, jo tieši šajā periodā notiek jauniešu personības veidošanās. Tāpēc šo pedagoģiskā procesa uzdevumu par īpaši svarīgu atzīst arī Latvijas izglītību nosakošās tiesību normas. Vispārējās vidējās izglītības standartā uzsvērts, ka vidējās izglītības uzdevums ir nodrošināt izglītojamo ar zināšanām un prasmēm, kas ir nepieciešamas personiskai izaugsmei un attīstībai, pilsoniskai līdzdalībai, nodarbinātībai, sociālajai integrācijai un izglītības turpināšanai, norādot, ka vienlaikus nepieciešams veicināt izglītojamā pilnveidošanos par garīgi, emocionāli un fiziski attīstītu personību, sekmēt izglītojamā sociāli aktīvu attieksmi, saglabājot un attīstot savu valodu, etnisko un kultūras savdabību,

²² Latvijas Nacionālās attīstības plāns 2010.-2020.gadam. Sk: 10.04.2017. Pieejams: http://www.pkc.gov.lv/images/NAP2020%20dokumenti/20121220_NAP2020_apstiprinats_Saeima.pdf

izkopt izglītojamā prasmi patstāvīgi mācīties un pilnveidoties, motivēt mūžizglītībai un apzinātai karjeras izvēlei.²³

Kompetence – nepieciešamās zināšanas, pieredzi un izpratni kādā noteiktā jomā un prasmi šīs zināšanas un pieredzi izmantot darbībā vai kā piekritību, pilnvaru kopumu un atbildību kādā noteiktā jomā, kas pamatojas uz personas zināšanām un prasmēm.²⁴

Kompetence – indivīda gatavība dzīves darbībai mūsdienu mainīgajā pasaulē, tā ir spēja izmantot zināšanas, prasmes un paust attieksmi, risinot problēmas mainīgās reālās dzīves situācijās, spēja adekvāti lietot mācīšanās rezultātu noteiktā kontekstā (izglītības, darba, personīgā vai sabiedriski politiskā).

B.Garjāne, I.Augskalne min, ka pedagoga kompetenču jautājumam ir pievērsušies daudzi autori. Apkopojot kompetenču skaidrojumu, I.Augskalne izdala sekojošās kompetences:

- pluralitātes kompetence, kas ļauj tikt galā ar kompleksām nedrošām un neviennozīmīgām situācijām;
- transversalitātes kompetence, spēja nodrošināt pārejas no viena posma uz citu, noslēdzot vienu periodu, saskatīt iespējas iepriekšējās un jaunās pieredzes saistīšanai;
- vērošanas kompetence – spēja vērot sevi un citus, izprotot atšķirīgo redzes viedokļos un saskatot iespējas situācijas tālākai attīstībai;
- refleksijas kompetence – spēja saskatīt jēgu un produktīvi tikt galā ar traucējošiem faktoriem, sociāli komunikatīvā kompetence kā spēja analizēt, veidot un vadīt sociālās situācijas;
- metožu kompetence kā spēja modelēt jaunas darbības situācijas;
- estētiskā kompetence un paškompetence kā spēja saistīt pašnovērošanu ar vides dinamiskajiem procesiem un, saglabājot līdzsvaru, veidot nākotni.²⁵

I.Tiļļa norāda, ka kompetence atklājas gan procesuāli, gan rezultatīvi un tās priekšmetiski saturisko struktūru nosaka divi komponenti, kas atrodas mijiedarbībā. Pirmo no tiem veido individuālajā pieredzē pamatotas kognitīvās, emocionālās, voluntārās, sociālās, fiziskās, metakognitīvās spējas, kas ir cilvēka individuālais potenciāls. Otru – pašpieredzes, citu un

²³ (Noteikumi Nr.281 "Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu, mācību priekšmetu standartiem un izglītības programmu paraugiem").

²⁴ Beļickis, I., Blūma, D., Blinkena, A. Koķe, T., Skujiņa, V. (2000). Pedagoģijas terminu skaidrojošā vārdnīca, Zvaigzne, ABC, 41.lpp.)

²⁵ Garjāne, B., Augskalne, I.(2012) Skolotāju kompetences un jauniešu pasaules uzskats.-Scientific Journal of Riga Technical University. The Humanities and Social Science. History of Science and Higher Education. 65.lpp.

pasauls pieredzes gūšanas iespējas. Savukārt pašpiederzi veido personiski nozīmīgas zināšanas, dzīvesdarbībā iegūtās prasmes un attieksmes pret sevi, citiem, pasauli.²⁶

UNESCO starptautiskās komisijas „Izglītība divdesmit pirmajam gadsimtam” ziņojumā uzsvērts, ka mūsdienu izglītībai jāietver četri fundamentāli mācīšanās veidi: mācīšanās zināt – iegūt sapratnes līdzekļus; mācīšanās darīt, lai spētu radoši sadarboties un efektīvi virzīties uz mērķi; mācīšanās dzīvot kopā, lai piedalītos un sadarbotos ar citiem visās cilvēkdarbības jomās, un mācīšanās būt, lai apzinātos sevi, savu vērtību, savu vietu un lomu pasaulē. Lai izglītības sistēma veiktu šo sarežģīto uzdevumu, ikvienam skolotājam ir jāspēj profesionāli veidot tādu mācību vidi, kurā audzēknim tiek nodrošināta iespēja izmantot visas savas spējas un potenciālu, atklāt savu individualitāti, pilnvērtīgi iesaistīties visās dzīves norisēs, attīstīt spēju būt radošam, veiksmīgam un laimīgam cilvēkam. Tas nozīmē, ka skolotājam arvien vairāk nepieciešams dažādu profesionālu kompetenču komplekss, kas ietver:

- Kompetences, kas nodrošina efektīvu mācīšanās – mācīšanās procesu;
- Kompetences, kuras sekmē morāles un ētikas normu apzināšanos, izkopj cilvēka vērtību sistēmu;
- Kompetences, kas veicina vispusīgas skolēna personības attīstību un gatavību dzīves darbībai;
- Kompetences, kas sekmē priekšstatu veidošanos par pozitīvām cilvēku savstarpējām attiecībām;
- Kompetences, kas palīdz skolotājam izvēlēties efektīvāko rīcības stratēģiju problēmsituācijās;
- Kompetences, kas sekmē skolotāja sadarbību ar audzēkņiem, viņu vecākiem un kolēģiem;
- Kompetences, kas sekmē skolotāja pašattīstību un panākumus darbā (UNESCO)

Valsts izglītības satura centra vadītājs G.Catlaks uzsver, ka jaunas mācīšanās un mācīšanas kultūras veidošanās nosacījumos izglītības procesa centrā ir skolēna mācīšanās, kompetenču veidošanās, attiecību maiņa starp skolēnu un skolotāju mediju pieredzes rezultātā, mācīšanās virtualizācija, ikdienas pieredzes izmantošana mācībās.²⁷

²⁶ Tiļļa, I.,(2005) Sociālpedagoģiskā kompetence - 21.gadsimtā, Rakstu krājums , 35.lpp.

²⁷ Catlaks, G. (2015) Kompetenču pieejas ieviešana vispārējā izglītībā. Valsts izglītības satura centrs - Konsultatīvās padomes “Izglītība visiem” sanāksme Salacgrīvā. 2015.gada 11.septembris

Spēkā esošajā Latvijas pamatizglītības standartā tikai valodas jomas mācību priekšmetos ir tieša norāde uz kompetenču attīstību, savukārt pārējo jomu mācībupriekšmetos ir netiešas norādes, konkretizējot tikai zināšanu, prasmju un attieksmju kopumu, kas jāapgūst attiecīgajā mācību priekšmetā. Tādējādi Latvijas obligātajā izglītībā lielākoties mācību process joprojām tiek balstīts uz faktu zināšanu apguvi, nevis kompetenču attīstīšanu. Šī iemesla dēļ pedagogiem, kā nākotnes sabiedrības izglītotājiem, ir, un mācību procesā tās jāattīsta, lai sagatavotu skolēnus veiksmīgai darbībai vidē ārpus skolas, lai katrs skolēns spētu integrēties dažādās sociālās sistēmās, tajā pašā laikā saglabājot neatkarību un, mainoties apstākļiem, varētu ieņemt darba tirgu un pilnveidoties nākotnē.

4. SVEŠVALODU KOMPETENCE

4.1.Motivācija

Valoda mūsu dzīvē ir milzīga dāvana, kura mūs padara īpašus un katru atšķirīgu. Tā ir ļoti smalka un komplicēta prasme, spēja un reizē arī instruments, ar kuru vārdos apgūstam pasauli un sevi izsakām šajā pasaulē. Līdzeklis, ar kuru socializējamies un varam vienoties cilvēciskā saziņā. Tā ir dabas dota spēja, kas padara mūs īpašus un atšķir no dzīvniekiem un citām komunicējošajām ierīcēm. Valoda ietver arī īpašu kodu sistēmu, kurā radītas, ierakstītas un saglabātas kultūras vērtības, sabiedrības pieredze, tautas garīgais mantojums un dzīvesziņa.

Ikvienas valodas pastāvēšana ir cieši saistīta ar tās apguvi. Nopietni neapgūstot valodu, tiek ievērojami sašaurinātas cilvēka saziņas iespējas ar apkārtējo pasauli, mazinātas spējas pilnvērtīgi domāt un domas ietvert vārdos. Valodas apguve ir cieši saistīta ar skolēna attīstības psihofizioloģiskajiem un kognitīvajiem procesiem. Valodu var apgūt katrs, ja vien nav īpaši apstākļi, kas šo procesu kavē.

Valodas apguves vispārīgās likumsakarības ir cieši saistītas ar valodu universālījām – noteiktām kopīgām pazīmēm, kas raksturīgas visām vai ļoti daudzām pasaules valodām, piemēram, patskaņu un līdzskaņu esamība visās valodās. Tā kā valodas dziļākās struktūras valodām ir līdzīgas, arī to apguves kārtība norisinās pēc viena principa. Līdzīgi apgūstam vārdu kārtas, vārdu saskaņošanu, darbības vārdu sistēmu, jautājumu un nolieguma formu veidošanu un citas parādības. Tas gan pilnībā neatvieglo jaunu valodu apguvi, jo mācību procesā jāizprot liels skaits atšķirību, kas raksturīgas katrai valodai.²⁸

Svešvaloda – valoda, kuru parasti apgūst apzinātā pedagoģiski organizētā mācību procesā, taču saziņā apkārtējā vidē to nelieto.²⁹

Kaut arī parasti svešvalodas tiek apgūtas līdzīgi pirmajai valodai, šī procesa pamatā ir citi mācīšanās principi un likumības:

- vārdu krājums;
- vārdu nozīmes;
- gramatika;

²⁸ Šalme,A.(2011) Latviešu valodas kā svešvalodas apguves pamatjautājumi.- LVA, 152.lpp.

²⁹ Beļickis, I., Blūma, D., Blinkena, A. Koķe, T., Skujiņa, V. (2000). Pedagoģijas terminu skaidrojošā vārdnīca, Zvaigzne, ABC, 35.lpp.

- izteikumu komunikatīvā jēga;
- valodas ekstralingvistiskās pazīmes un citas ar valodu saistītas parādības tiek apgūtas galvenokārt apzinātā mācīšanās procesā, apziņā sistematizējot valodas elementus un cenšoties pēc iespējas vairāk iegaumēt un saprast apgūto. Tāds mācīšanās veids prasa regulāru darbu, uzmanību, koncentrēšanos, lielu pacietību un nepieciešamību pieņemtās hipotēzes pārbaudīt praksē

Kā uzskata A.Šalme svešvalodas mācīšanās kopumā ir apzināts process, kurā valodas apgūvējam ir jāiegulda ne mazums pūļu, lai sasniegtu vēlamos rezultātus. Sekmes ir atkarīgas no mācīšanās intensitātes, mācībās izmantotajām metodēm, mācību satura piemērotības personas vajadzībām un interesēm, kā arī valodas vides un iespējām tajā svešvalodu lietot. Svešvalodas apguvi ietekmē arī dažādi emocionāli faktori, piemēram, motivācija, pašpārliecība un pašapziņa, kā arī labvēlīga mācību vide.³⁰

Svešvalodu apguves struktūrā ir izmantota kompetenču pieeja. Kompetence ir "nepieciešamās zināšanas, profesionālā pieredze, izpratne kādā noteiktā jomā, jautājumā un prasme zināšanas un pieredzi izmantot konkrētā darbībā".³¹

Pedagoģiskajā literatūrā minētas vairākas jēdziena „svešvalodu kompetence” izpratnes. Mainoties svešvalodu apgūvēju vajadzībām, kompetences jēdziena ietilpība kļūst daudzveidīgāka un sarežģītāka, līdz ar to pieaug arī prasības attiecībā uz svešvalodu kompetenci.

Par vienu no efektīvākajām formām komunikatīvi orientētā svešvalodas apguves procesā klasē var uzskatīt kooperatīvo mācīšanos jeb mācīšanos sadarbojoties. Tā paredz valodas apgūvējiem strādāt nelielās grupās un, mijiedarbojoties vienam ar otru, veikt noteiktus mācību uzdevumus. Atšķirībā no tradicionālajām grupas darba metodēm kooperatīvā mācīšanās tiek organizēta, iesaistot grupās dažādu prasmju valodas apgūvējus, katram no viņiem atvēlot noteiktu lomu un atbildību uzdevuma izpildē, veicinot sociālās prasmes un spēju analizēt un kritiski izvērtēt savu un grupas sniegumu un darba rezultātus. Vienlaikus jāņem vērā arī valodas apgūvēju atšķirīgā mācīšanās pieredze, uztveres un sapratnes līmenis un jāapzinās, ka mācīšanās prasmes pilnveide ir ļoti individuāls process, kuru pilnībā veidot un virzīt no malas nav iespējams. Pedagoģa iespējās ir veidot mācību grupā noteiktus mācīšanās paņēmienus (piemēram, regulāri

³⁰ Šalme,A. (2011). Latviešu valodas kā svešvalodas apguves pamatjautājumi. LVA.25..lpp.

³¹ Beļickis, I., Blūma, D., Blinkena, A. Koķe, T., Skujiņa, V. (2000). Pedagoģijas terminu skaidrojošā vārdnīca, Zvaigzne, ABC, 37..lpp.

grupu darbi, to kontrole, kopēja analīze un novērtēšana), informācijas sniegšana, ar kādiem paņēmieniem vislabāk apgūt noteiktu mācību saturu, pārrunas grupā, kādā veidā tās dalībnieki ieguvuši informāciju par izvirzīto jautājumu (piemēram, noskaidrojuši, kādi svarīgi kultūras pasākumi notiks tuvākajā laikā, kādām precēm veikalos ir izpārdošana).³²

Termins „motivācija” ir daudz plašāks par terminu „motīvs”. „Motivācija – vajadzības, intereses, tiecības un citi uzvedību veicinošie un vadošie elementi, kas ar attiecīgo darbību raksturo arī cilvēka personību.”³³

Cilvēka darbība ir cieši saistīta ar viņa vajadzībām, bet darbību konkrētā virzienā vada motīvi. Vajadzības raksturo cilvēka gatavību izpildīt kādu vispārinātu darbību, bet motīvs piešķir aktivitātei jēgpilnu raksturu. Pēc zinātnieku viedokļiem, motīvi uzdod ievirzi, raksturu personības dotībām, ietekmē tas. Ir ārējie un iekšējie motīvi. „Motivācija ir motīvu kopums, kas saistīts ar konkrēto darbību un rodas no vajadzības, mijiedarbojoties ārējiem un iekšējiem rosinātājiem.”³⁴

T. Mitčels (*T. Mitchel*) ierosina motivācijas definīcijā iekļaut četrus kopīgus raksturojumus.

1. Motivācija ir tipizēta un individualizēta parādība. Tā atspoguļo gan individuālo savdabīgumu, gan dod iespēju bērnam saglabāt savu vienreizīgumu.

2. Motivācija ir daudzšķautņaina parādība. Divas galvenās šķautnes ir — aktivitātes izraisīšana un piesaiste vēlamajai uzvedībai.

3. Motivācija ir tīša, pārdomāta darbība, tā ir saistīta ar cilvēka darbības kontroli.

4. Motivāciju teorijas mērķis ir paredzēt uzvedību, arī darbības un līdzekļus, kas aktivizē iekšējos spēkus.³⁵

Tos visu apkopojot, var teikt, ka motivācija ir mudinājums, ierosme, kas izraisa organisma aktivitāti un nosaka tās virzību kāda mērķa sasniegšanai.

20. gadsimtā pirmajā pusē gandrīz vienlaicīgi dažādās valstīs sākās intensīva cilvēka darbības motivācijas izpēte (K. Levins, E. Torndaiks u.c.) Šo zinātnieku pētījumus tālāk turpināja A. Ļeontjevs, A. Maslovs, K. Rodžers u.c., saistot to ar cilvēku personības raksturojumu. 20. gadsimtā otrajā pusē cilvēka darbības motivācijas pētījumiem veltīti daudzu psiholoģijas zinātnieku darbi, izstrādātas dažādas psiholoģiskās motivācijas

³²Šalme, A. (2011). Latviešu valodas kā svešvalodas apguves pamatjautājumi. LVA.34.lpp.

³³ Baltušīte. R. 2006 Skolotāja loma motivācijā. Raka 14.lpp

³⁴ Turpat 16.lpp.

³⁵ T.Mitchel 1995. Dictionary of Psycholog. Penguin Book, 45.lpp;

teorijas, kurās atklāta motīvu noteicošā nozīme cilvēka personības veidošanās procesā, viņa dzīves jēgas meklējumos, cilvēka intelektuālo spēju realizācijā.

Arī Latvijā aplūkojamās problēmas atsevišķus aspektus veiksmīgi risinājuši psiholoģijas un pedagogijas zinātnieki un praktiķi (V. Avotiņš, Ā. Karpova, I. Krūmiņa, S. Liepiņa u.c.). Pēc autoru atziņām, mācībās visnozīmīgākie ir bērna iekšējie motīvi, viņa vēlēšanas mācīties. Svarīgi, lai viņam izveidotos apzināta pozīcija „es skolēns”.

Vēl ir būtiski, lai bērns izprastu, kāpēc mācīties ir svarīgi. Šī izpratne ietver dziļāku jēgu, kas veicina zināšanu apguves procesu.

Divi nozīmīgi faktori, kas ietekmē cilvēka darbību, ir ārējā un iekšējā motivācija. Ārējā motivācija balstās uz ārējiem pamudinošiem apstākļiem, tādiem kā citu cilvēku uzvedība, apbalvojumi un sods, apkārtējo cilvēku vērtējums un reakcijas konkrētā situācijā. Ārējā motivācija parasti balstās uz apbalvojumiem, sodiem un pastiprinājumiem, kas vai nu veicina vēlamu uzvedību, vai bremsē nevēlamu. Ārējās motivācijas gadījumā skolēns galvenokārt ir orientēts uz rezultātu³⁶

Atkarībā no teorētiskām nostādnēm ārējai motivācijai var būt gan pozitīva, gan negatīva ietekme.

Var palīdzēt veidoties iekšējai motivācijai	Var iznīcināt motivāciju vispār
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pastiprinājumi jeb negaidīti atalgojumi <p>Piemēram, skolotāja izteikumi par skolēna veikumu, ja tie attiecināti uz uzdevuma izpildi</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nepārtraukta kontrole ▪ Mutiski vai materiāli (lietiski) apbalvojumi, kas kontrolē uzvedību ▪ Par ātru un bieži izteikta uzslava vai nosodījums

Lai darbība būtu efektīva, ļoti svarīgi uzturēt skolēna motivāciju mācīties optimālā aktivācijas līmenī. Tas bērniem atšķiras. Piemēram, dažiem bērniem vajadzīgi vairāki un spēcīgāki stimuli nekā citiem, lai veiktu to pašu darbību. Ja rosinājums nav pietiekams, arī motivācija ir vāja, ja rosinājums ir pārāk spēcīgs, darbības efektivitāte pazeminās.

Teorētiski metodiķi uzskata, ka motivēšana mācību procesam var notikt trīs virzienos.

1. Centrā skolēns ar savu personību un īpašībām.

³⁶Baltušīte, R.(2006). Skolotāja loma mācīšanās motivācijā. Raka,231 lpp.

2. Centrā skolotājs ar savu personību, īpašībām un metodēm.
3. Centrā stunda ar tās motivējošo saturu.³⁷

Motivācija ir kā nosacījums ilgtspējīgai attīstībai. Bez motivācijas nav iespējams sasniegt labus rezultātus, ka arī īstenot savus mērķus. Ja dotai problēmai nepievērš nepieciešamo uzmanību rezultātā skolniekiem būs zems zināšanu līmenis, kas var ļoti negatīvi ietekmēt viņu nākotni, ka arī valsts nākotni kopumā. Vācu valodas zināšanas paplašina redzes loku, ka arī skolēni varēs turpināt studijas Vācijā. Valodas apguvei jābalstās uz komunikatīvo pieeju, jo valodu galvenokārt ir nepieciešams apgūt ar mērķi sazināties, bet valodas nodarbībām jābūt labi organizētām, lai bērni apgūtu valodas visas prasmes – runāšanu, rakstīšanu, lasīšanu, klausīšanos – tikpat labā līmenī vai tuvu tādām līmenim kā pirmajai valodai.

4.2. Skolotāja loma mācīšanās motivācijā

Mācīšanās motivācija pieder pie būtiskiem faktoriem, kas sekmē mācību procesu visos vecuma posmos. Tieši pāreja no jaunākā skolas vecuma uz pusaudžu vecumu, var vērot vairākas problēmas, kas ir saistītas ar mācīšanās motivācijas izmaiņām. Strauji mainās mācību vieta skolēnu vērtību hierarhijā. Dažiem notiek vilšanās savā – skolēna – pozīcijā. Tas izpaužas kā nevēlēšanās pildīt uzdevumus skolā un mājās, konfliktos ar skolotājiem, ka skolas iekšējās kārtības noteikumu neievērošana.

Pedagoģisko procesu raksturo divu tā subjektu – skolotāja un skolēna sadarbība, kas būtiski ietekmē skolēna iekšēji uzturēto attieksmju mijiedarbību ar ārējiem faktoriem, to skaitā ar skolotāju. Iekšējai u ārējai mijiedarbībai ir ārējās izpasmes, kuras var novērot un pēc tam izdarīt secinājumus par iekšējo procesu norisi un izmaiņām. Ļoti svarīgi sarunās ar skolēniem akcentēt dzīves mērķu nozīmi, patstāvīgi atgadināt par tiem. Tas iedarbojas kā stimulējošs faktors.

Mācīšanās procesā līdzīgās kognitīvajam aspektam attīstās arī motivācijas aspekts. Kognitīvais komponents izpaužas skolēnu attieksmē pret apkārtni pasauli. Priekšmetiem un īstenības parādībām, kas veidojas, kad skolēns vēro, manipulē, analizē, salīdzina

³⁷ Baltušīte, R.(2006). Skolotāja loma mācīšanās motivācijā. Raka, 97. lpp.

priekšmetus, izzina likumsakarības, meklē problēmuzdevumu risinājumu, iegaumē faktus, jēdzienus, reproducē un lieto praktiskajā darbībā.

Motivācijas komponents ir saistīts ar subjekta vajadzībām, emocijām, interesēm un citiem ierosinājumiem, kas aktivizē un virza skolēnu darbību, emocionāli motivējušus mācīšanās rādītājus. Cilvēka aktivitātes rosinātājs, kas pamato noteiktu rīcību, ir motīvs. Kadas rīcības pastiprināšanai nepieciešamais stimulē – ārējais faktors, ko skolēns uztver pozitīvi. Otrs faktors, kas veicina motīva noturību, ir tālejošs mērķis. Lai sekmētu noturīgas motivācijas veidošanos, nepieciešamas reālas darbības un kontakti ar apkārtējiem cilvēkiem. Skolotājs uzdevums ir panākt, lai:

- Skolēni uzskata priekšmetu par būtisku un nozīmīgu;
- Iesaistīt mācību darbā visus personības aspektus;
 - Veidot radošu un uzmundrinošu gaisotni;
 - Stimulēt skolēnu pašapziņu;
 - Veicināt izpratni par grūtībām kā neizbēgamu un nepieciešamu mācību procesa sastāvdaļu;
 - Mācību procesa laikā saskatīt un ņemt vērā skolēna vajadzības;
 - Attīstīt skolēnos izpratni par mācību procesu;
 - Veicināt skolēnu pašvērtējumu;
 - Sekmēt skolēnu savstarpējos kontaktus un sadarbību.³⁸

Lai skolēni justos droši un pārliecināti, kad stundā ir grūts materiāls, skolotājs var organizēt privātu palīdzību un atbalstu. Ja skolotājs, planojot mācību stundu, ir ņēmis vērā skolēnu attieksmi un vajadzības, tiks rosināta skolēnu motivācija piedalīties aktīvi un centīgi.

Skolotājs, kurš pieņem un novērtē skolēnus tāds, kādi viņi konkrētā brīdī ir, tic viņu spējām mācīties un attīstīties, skolotājs, kurš pamana un novērtē bērnu centienus apgūt jaunas prasmes, pieļauj atšķirības mācīšanās ātruma, pacietīguma, kārtīguma vai intereses ziņā, rada tādu mācību vidi, kas palīdz veidot savstarpēju uzticību, nostiprina dabisko mācību motivāciju.

Īpaši svarīga nozīme ir arī paša skolotāja personībai, jo skolotājs pusaudzīm vienlaikus var būt padomdevējs, atbalstītājs, konsultants, vai arī sabiedrotais. Šajā vecumposmā veidojās arī skolēna *vērtību orientācija* – uzskatu, nostājas un ar to saistītās rīcības, darbības vērstība uz noteiktām vērtībām, kuru izpratnes pamatā ir uzkrātās zināšanas, attieksme pret dzīvi, pasauli, sabiedriskajām norisēm

³⁸ Baltušīte, R.(2006). Skolotāja loma mācīšanās motivācijā. Raka, 22. lpp.

Vērtību ieguve un attīstība ir sarežģīts process, kurš var attīstīties pa dažādiem ceļiem:

- 1) Morālizācija jeb indoktrinācija;
- 2) Savu vērtību neuzspiešana;
- 3) Paraugs kā vērtību attīstītājs;
- 4) Vērtību pārvērtēšana.

Pēc D. Laivenieces (2003) pedagoģiskās vides kvalitātes vērtējumam valodas apguves procesā pusaudžiem var izvirzīt šādus kritērijus:

Skolotāja gatavību atbalstīt pusaudža domas patstāvību, oriģinalitāti ciešā saistībā ar loģisku tās argumentāciju.

1) Mācību satura un metožu virzība uz daudzpusīgu, reflektīvu dialoga nodrošinājumu.

2) Vērtību pārvērtēšanas situāciju radīšana, kad apspriešanai un izvērtēšanai tiek piedāvāti vairāki alternatīvi risinājumi, lai, liekot lietā prātu, jūtas un darbību, pusaudzis varētu izvēlēties sev visatbilstošākos.

3) Atdarināšanas vērtu paraugu (skolotāja cilvēciskās attieksmes parauga, dzīves pozīcijas, vērtīborientācijas, atbildīgas rīcības paraugu);

4) Sasniegumu un pozitīva pārdzīvojuma klātesamība mācību procesā, kas veido katra atsevišķa indivīda nostāju pret valodu kā optimālu pašizteiksmes līdzekli, kā paštēla būtisku sastāvdaļu, kā sfēru, kur īstenot savu vajadzību pēc pašapliecināšanās.

Rezultātā pedagoģiskā vidē attīstās pusaudža pašpiederde un mācību darbības motīvi, kā arī izkristalizējās noteiktas vērtības, kas, laika gaitā sintezējoties, veido stabilu personības dzīves redzējumu, attieksmi pret sevi un savu vietu pasaulē.³⁹

4.3. Pusaudžu vecumposma raksturojums

Pusaudžu vecums nav tikai pubertātes laiks, bet arī pārejas periods no bērnības uz pieaugušā lomas uzņemšanos.

Pusaudžu periods veido pāreju no bērnības uz jauniešu periodu. Pusaudžu periods ir no 11 līdz 15 gadiem. Šī perioda īpašā nozīme ir saistāma ar bērna pubertāti un sociālo

³⁹ Laiveniece, D. 2003. Valodas mācības pusaudzīm. Raka. 141. lpp.

attīstību, kā arī ar identitātes vai pašvērtējuma nostiprināšanos vai meklēšanu. Šajā periodā izveidojas bērna personības pamatiezīmes un kvalitātes, kā arī atklājas visos iepriekšējos periodos izveidojušās ietekmes emocionālajā, kognitīvajā, sociālajā sfērā.

Ž. Piažē pusaudžus nosaucis par *morālajiem relatīvistiem*, jo pusaudžu periodā vecās patiesības sāk šķist butaforiskas, relatīvas. Tas veicina arī pārmaiņas intelektuālajā jomā – pusaudži sāk izprast dažādus viedokļus un redzes lenķus. Lai pusaudzis pakļautos kādām normām, jābūt motivācijai, kāpēc viņš pakļaujas.

Pusaudžu vecumā turpina formēties personisko vērtību sistēmas, cilvēks meklē un atrod vai neatrod savu identitāti, apzināti vai neapzināti sevi salīdzina ar citiem, ar dažādajām sociālajām lomām.

1. Kognitīvā attīstība.

Galvenais jaunveidojums izziņas procesu attīstībā ir prasmes un iemaņas veidot pašam savas hipotēzes, jaunu, abstraktu jēdzienu apguve, to lietošana uzdevumu risināšanā, teorētiskās domāšanas izveide. Pieaug pašizziņas, paškontroles nozīme, spēja izvēlēties no vairākiem variantiem pēc noteiktām pazīmēm, spējas pašam improvizēt, spēja plānot savu darbību, eksperimentēt.

1.1. Atmiņa.

Atmiņas procesos arvien lielāka nozīme ir loģikai un gribai – tīšās iegaumēšanas un tīšās reproducēšanas pastiprināšanās. Taču pusaudžiem vēl dominē mehāniskā atmiņa.

Šajā vecumā pusaudži var sūdzēties par atmiņu, bet tas ir saistīts ar informācijas apjoma palielināšanos

1.2. Domāšana.

Pusaudžu vecumā pieaug intelektuālo domāšanas operāciju nozīme. Bērni šajā vecumā nespēj iegaumēt, ja neizmanto loģiskās domāšanas operācijas – salīdzināt, analizēt, sintezēt, abstrahēt u. c.

1.3. Īpašo spēju veidošanās.

Jaunveidojumi:

- attīstās vispārīgās intelektuālās spējas;
- tendence eksperimentēt;
- vēlme skaļi apliecināt savus sasniegumus, gūt novērtējumu par katru cenu;
- var spriest par sarežģītām, abstraktām idejām, salīdzināt alternatīvas;
- patstāvīgi meklēt jauno, neparasto – pašizglītojas;
- tendence vispārināt.⁴⁰

⁴⁰ Svence, G. (1999) Attīstības psiholoģija Zvaigzne ABC, 38.lpp.

Kaut arī 11 –12 gadu vecumam ir raksturīga paaugstināta aktivitāte, tomēr šajā vecumā samazinās pusaudža darba spējas, 13 – 14 gadiem savukārt ir raksturīgs vispārējs aktivitātes kritums. Tas izpaužas kā nespēja izturēt ilgstoši vienvēidīgu darbu, krītas fiziskā izturība.

Pusaudzim problēmas rada viņu fiziskā Es tēla ārējās izmaiņas, aktuāla kļūst savas ārienes novērtēšana. Šajā vecumā ir raksturīgs uzskats, ka auguma proporcijām ir jāatbilst noteiktiem savā grupā pieņemtiem etaloniem.

Uz abstraktās domāšanas bāzes veidojas arī pusaudža vēlme izprast dzīves jēgu. Šajā vecumā veidojas noturīga un apzināta uzmanība, taču iespaidu un pārdzīvojumu pārbagātība var izraisīt uzmanības nenoturību, pieaug uzmanības apjoms, arī pusaudža spēja pārslēgt uzmanību no viena objekta vai darbības uz citu. Pusaudža gados dominējošā ir vēlme būt pieaugušam tikt atzītam par tādu.⁴¹

4.4.Pusaudžu mācību motivācijas veicināšana

Motivācija ir saistīta ar vecuma īpatnībām. Dažāda vecuma skolēniem mācību motivācijas īpatnības ir atšķirīgas. Skolēnu galvenā darbība ir mācīšanās, taču katra vecumposma specifiku nosaka tas, kādus īstenības aspektus bērns apgūst mācīšanās gaitā. Tas nosaka galveno darbību katrā vecumposmā. Ir sekojošas jaunāko pusaudžu īpatnības, kas veicina mācību motivāciju:

- Pusaudzim ir vēlšanās būt pieaugušam, patstāvīgam. Viņi cenšas uztvert un iegaumēt normas, vērtības un uzvedības veidus, kuri pastāv pieaugušo pasaulē. Attieksme pret pusaudžiem kā pret bērniem apvairo un attālina viņus no pieaugušajiem. Pusaudzis ir gatavs tiem mācību darbības veidiem, kuri ļauj uzskatīt sevi par pieaugušo.
- Zinātkāre, tieksme pēc izziņas, enerģija, strauja aktivitāte, iniciatīva un vēlšanās darboties, tas viss ir raksturīgs pusaudžu vecumam. Pusaudzis ir aktīvs un gatavs darboties kopā ar pieaugušajiem un vienaudžiem.
- Pusaudzis grib zināt, kas viņš īsti ir, un izmēģina dažādas lomas. Pusaudzim raksturīga pašizteikšanās un pašapliecināšanās vajadzība.

⁴¹ Plaude, I. (2003) Sociālā pedagoģija.- RaKa, 187.lpp.

- Viņam patīk patstāvīgas nodarbību organizācijas formas, iespēja pašam organizēt savu izziņas darbību.

Viena no dominējošām vajadzībām jaunāko pusaudžu vecumā ir izziņas vajadzība. Tās apmierināšanas rezultātā izveidojas noturīgas izziņas intereses, kuras nosaka pozitīvu attieksmi pret mācību priekšmetiem. Pusaudzīm ir ļoti svarīgi apzināties zināšanu lomu dzīvē, citādi var izveidoties negatīva pārlicība un attieksme pret kādu priekšmetu.

Īpašo spēju (muzikālo, tehnisko u.c.) attīstība. Motivācijas galvenais saturs šajā vecumā ir iemācīties sadarboties ar citiem cilvēkiem kopīgajā mācību darbībā. Motivācijas veidošana no skolotāja prasa neatlaidību, patiesu ieinteresētību, lielu pacietību.

Tikai tāds skolotājs, kam ir dziļa interese par mācāmo vielu, mīlestība pret bērniem un savu profesiju, var panākt, lai skolēnos veidotos noturīga pozitīva motivācija pret mācībām.

Pie motivācijas celšanas viennozīmīgi var pieskaitīt vizualizāciju, jeb jauno tehnoloģiju izmantošanu mācību procesā.

Tieši jauno tehnoloģiju pielietošanas mūsdienīgās iespējas didaktiskā nozīme tiek izpausta, pirmkārt, mācību procesa uzskatāmības principa realizēšanā jaunajā līmenī. Pateicoties mūsdienīgām tehnoloģijām, skolotājam pieejamo materiālu daudzums ir pārsteidzošs: filmas, attēli, video un audioieraksti par dažnedažādām tēmām. Tas viss palīdz aktivizēt skolēnu izzinošo darbību, veidot labvēlīgu mācību vidi, kas rosina komunicēt, stimulē skolēnu līdzdarbošanos. Vizuālie tēli ir spēcīgs instruments gan informācijas nodošanai, gan arī intereses stimulēšanai. Pateicoties mācību vielas vizualizācijai tiek attīstīta ne tikai loģiskā, bet arī verbālā un tēlainā domāšana. Informācijas vizualizācijas paņēmieni dod iespēju harmoniski attīstīt visas skolēnu kognitīvās struktūras.

Mūsdienīgie tehniskie līdzekļi paplašina dažādu metožu un paņēmienu izmantošanas iespējas, ņemot vērā viņu vecumu, attīstības līmeni un sagatavotību: no garīgi atpalikušajiem bērniem vai problēmbērniem līdz spējīgiem un talantīgiem bērniem. Mūsdienīgie MTL palīdz gan skolotājam, gan skolēniem kļūt par aktīviem sadabības dalībniekiem, jo daudzi mūsdienīgie MTL dod iespēju parādīt patstāvīgumu un radošo aktivitāti, izstrādājot jaunus didaktiskos materiālus, izkopjot un pilnveidojot izpildāmos darbus un projektus.

Mācību motivāciju ietekmē mācīšanās situācija, apstākļi, kuros noris skolēnu darbība un kurus veido skolotājs. Svarīga ir arī attieksme pret mācībām. Tā var būt negatīvā, vienaldzīgā, pozitīvā. Lai veicinātu skolēna mācību motivāciju pedagogs, pirmkārt, nosaka skolēna attieksmi pret mācībām. Ja skolēns ir apmierināts ar savu darbību, tad tā iegūst

personisku jēgu un nozīmību un galu galā iegūst radošu raksturu. Ja skolotājs, plānojot mācību stundu, ņem vērā skolēnu attieksmi un vajadzības, tad tiek rosināta skolēnu motivācija piedalīties aktīvi un centīgi. R.Baltušīte norāda, ka Latvijas psiholoģijas zinātnieki – I.Krūmiņa, S.Liepiņa, Dz. Meikšāne, I.Tiltiņa – atbalsta viedokli par to, ka „nav iespējams motivēt skolēnu, bet var noorganizēt apstākļus, kas palielinās iespēju, ka mācīšanās motivācija kļūs spēcīgāka.”⁴²

Sekmes, sasniegumi, nozīmīgi piemēri, informācija par darba rezultātiem, patīkamu izjūtu sekmēšana – tas viss veicina mācību motivāciju. Skolotājam konkrēto darbību jāorganizē tādējādi, lai tā radītu pozitīva gandarījuma un prieka emocijas par panākumiem, sasniegumiem. Tad tiek veidota vajadzība pēc darbības, kas rada patīkamus pārdzīvojumus.

Daudzējādas un neizsmeļamas MTL iespējas daudziem skolotājiem izraisa aizraušanās ar tādiem līdzekļiem, un tad tie pārvēršas par pašmērķi. Viss ir labs ar mēru – noteikums, ko var pielietot arī pedagogijā, to varētu nosaukt par apmācības un audzināšanas otro „zelta likumu”. Jebkurš visbrīnīšķīgais līdzeklis vai metode ir lemts neveiksmei, ja skolotājs zaudē mēra izjūtu, izmantojot to. Nevienu apmācības tehnisko līdzekli, kas tiek izmantots skolā, pat datoru ar tā pārsteidzošajām iespējām, nevar pretstātīt citam līdzeklim, jo katrs no tiem ir izdevīgs tikai noteiktās apmācības situācijās, risinot noteiktus didaktiskos uzdevumus. Tāpēc ir nepieciešams izmantot tos gan atsevišķi, gan kombinējot ar citiem, jo tas ir viens no apmācības un audzināšanas multimediju līdzekļu izstrādāšanas iemesliem.

⁴² Baltušīte, R.(2006). Skolotāja loma mācīšanās motivācijā. Raka, 30. lpp.

5. PĒTĪJUMA METODOLOĢIJA

Pētījuma „Mediju projekta darbs vācu valodas stundās skolēnu valodas apguves motivācijas paaugstināšanai” mērķis noskaidrot, kā mediju projekta darbi palīdz motivēt skolniekus apgūt vācu valodu.

Pētījums ir veikts divos savstarpēji saistītos posmos, kuros izvēlētas atbilstošas metodes pētījuma informācijas un datu iegūšanai, apstrādei un analīzei.

1. teorētiskās literatūras un zinātnisko avotu atlase, analīze un sistematizēšana.
2. otrajā posmā tika veikta skolēnu un skolotāju aptauja, kā arī skolēnu projekta metodes pilot aprobācija.

Pētījuma mērķa sasniegšanai tika izvirzīti šādi galvenie uzdevumi:

- noskaidrot skolotāju mediju lietošanas ietekmējošos faktorus ikdienā;
- **noskaidrot skolotāju mediju lietošanas ietekmējošos faktorus mācību procesam** (darbam);
- noskaidrot skolēnu mediju lietošanas ietekmējošos faktorus ikdienā;
- noskaidrot skolēnu mediju lietošanas ietekmējošos faktorus mācību procesā;
- salīdzināt skolotāju un skolēnu mediju lietošanas ietekmējošos faktorus.

Anketēšana – ziņu iegūšanas un pētījumu metode, kurā informācijas iegūšanas līdzeklis ir anketa ar speciāli izstrādātām aptaujas lapām, kas ļauj izanalizēt bērna motivāciju, personības īpašības, attieksmi pret darbu u.t.t.

Anketēšana jeb anketaptauja - ziņu (informācijas) iegūšanas un pētījumu metode, kurā informācijas iegūšanas līdzeklis ir anketa. Anketaptauju var veikt gan individuāli, gan grupā, gan klātienē, gan neklātienē tā var būt gan rakstiskas (anketēšana), gan mutiskas (intervēšana). Aptauja dod iespēju izziņāt noteiktus tipiskus faktiskus datus, iegūt izpratni un spriedumus par dažādiem jautājumiem. Intervijas iedala: individuālās un grupu, standarta, nestandarta jeb radošā, dziļā, psihoanalītiskā, klīniskā, atklātā, slēptā, situatīvā, socioloģiskā, psiholoģiskās intervijas. Anketēšana patērē daudz mazāk laika nekā intervija, novērošana u. c. empīriskās pētīšanas metodes. Turklāt anketu materiāla raksturs ir pateicīgs apstrādei un skaitliskajai analīzei. Anketēšana paredz pilnīgu anonimitāti, ja tas nepieciešams⁴³

⁴³Beļickis, I., Blūma, D., Blinkena, A. Koķe, T., Skujiņa, V. (2000). Pedagoģijas terminu skaidrojošā vārdnīca, Zvaigzne, ABC, 13.lpp.

Pedagoģiskā novērošana jeb novērošana ir mērķtiecīgs izziņas process, kurā, ilgstoši vai atkārtoti vērojot, uzzina, secina, izseko, uzmana. Novērošanu kā empīrisku pētniecībasmetodi lieto, lai iegūtu informāciju, pārbaudītu hipotēzi, teoriju, teorētisko pētījumu patiesumus u.tml.⁴⁴

Novērošana ir jāsaprot kā pētāmo parādību speciāli organizēta uztvere. Pedagoģiskajos novērojumos pēc daudzu īpatnību un apstākļu analīzes cenšamies saskatīt skolēnu attīstības tendences, viņa zināšanu, prasmju, iemaņu un attieksmju līmeņus, savlaicīgi pamanīt nelabvēlīgus attīstības simptomus. Vērojumu uzdevums ir palīdzēt regulēt audzināšanas un izglītošanas darbu.

Projektu darbs – vispilnīgākā un efektīvākā mācību darba forma, ar kuras palīdzību iespējams īstenot izglītības pamatmērķus- veicināt pilnvērtīgu personības attīstību, sagatavot jauno cilvēku patstāvīgai darba dzīvei un integrācijai strauji mainīgā sabiedrībā⁴⁵

5.1. tabula. Empīriskā pētījuma kritēriji izstrādāti, pamatojoties uz teorētiskajām atziņām (MK Nr.281,MK Nr.468)

Vērtēšanas kritēriji	Rādītāji	Līmeņi		
		1	2	3
		Neatspoguļojas vispār	Atspoguļojas pietiekami	Atspoguļojas lielā mērā
1. Valodas un komunikatīvā kompetence	Valodas dažādu prasmju (lasīšana, klausīšanas, runāšana, rakstīšana) demonstrēšana			
	Sameklē konkrētu informāciju vienkāršos, ar ikdienas dzīvi saistītos tekstos; raksta īsu, vienkāršu tekstu par zināmām tēmām.			
2. Skolēnu un skolotājas sadarbība uzdevumu analīzes	Skolēns kritiski domā un vērtē, izprot valodas mācīšanās procesa būtību			

⁴⁴Beļickis, I., Blūma, D., Blinkena, A. Koķe, T., Skujiņa, V. (2000). Pedagoģijas terminu skaidrojošā vārdnīca, Zvaigzne, ABC, 111.lpp.

⁴⁵ Lapiņa,L., Rudiņa, V.(1999). Projektu metode skolā.-Zvaigzne, ABC, 85..lpp.

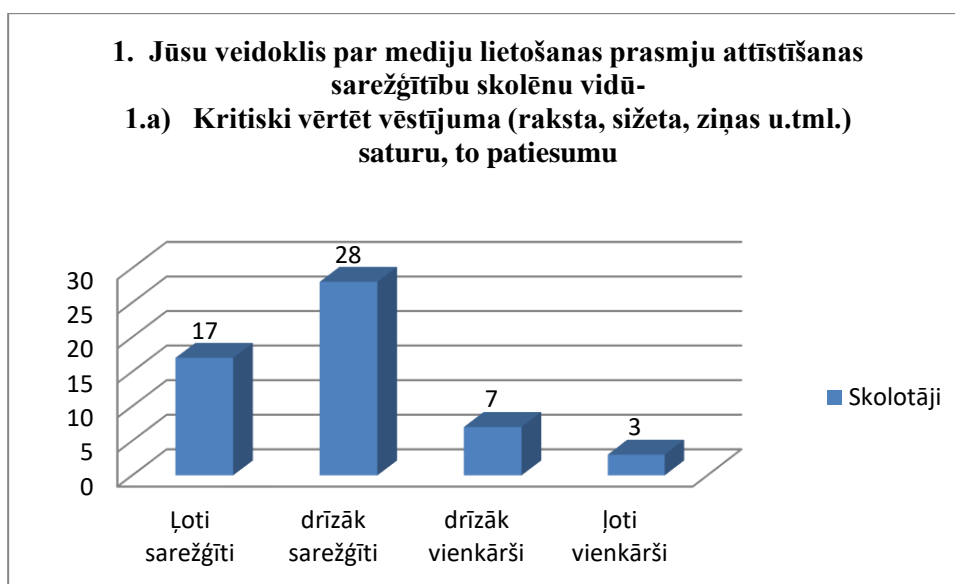
un vērtēšanas posmā	Analizē rezultātus			
3."Projekta metode" kā mācību plānošanas un organizēšanas veids	Skolēns izvirza ilglaicīgus mērķus un uzdevumus valodu apgūšanas procesam			
	Patstāvīgi analizē paveikto, nosaka un saskata svarīgāko			

Lai noskaidrotu skolēnu mediju izmantošanas ietekmējošus faktoros, un interneta lietošanas paradumus, tika aptaujāti skolēni un skolotāji. Kā arī aptaujas rezultātā tika noskaidrots veidoklis par mediju projekta darbu vācu valodas stundās.

6. PĒTĪJUMĀ IEGŪTIE REZULTĀTI UN TO ANALĪZE

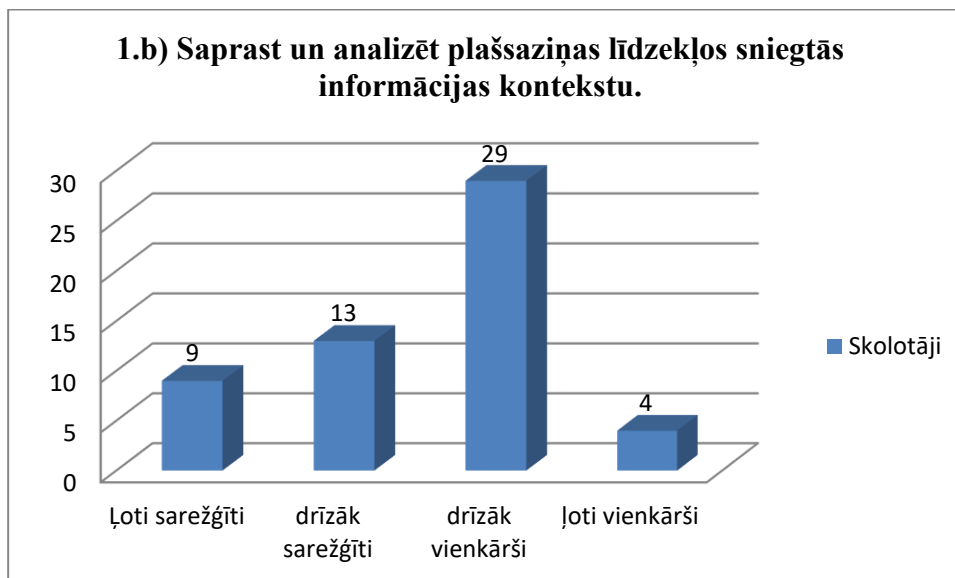
6.1.Skolotāju aptauja

Pētījums tika īstenots sadarbībā ar Rīgas X.privātās vidusskolas un Rīgas X. vidusskolas skolotājiem, kuri tika pieaicināti kā reālo situāciju pārzinoši eksperti. Aptaujā piedalījās 55 respondenti (skolotāji) vecumā no 42 gadiem līdz 69 gadiem. Vidējais respondentu vecums ir 41 gadi. Vidējais darba stāžs izglītības sistēmā 17 gadi.

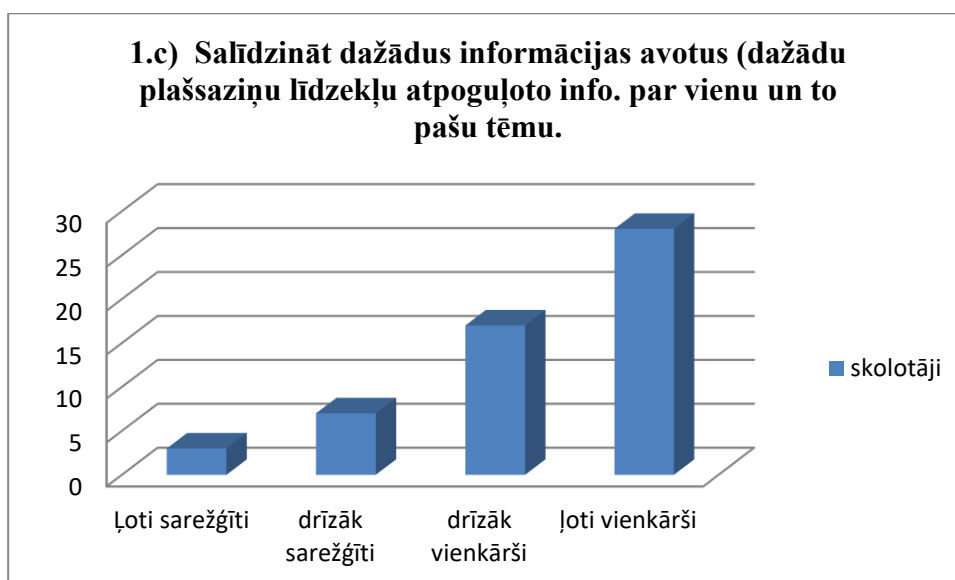
5.1.att. Viedoklis par mediju lietošanas prasmju attīstīšanas sarežģītību skolēnu vidū

Apkopojot respondentu atbildes (skat.5.1 attēlu) var secināt, ka 28 respondentiem no 55 drīzāk sagādā grūtības kritiski vērtēt vēstījuma saturu, sižetu. Ļoti sarežģīti uzskata 17 respondenti, drīzāk vienkārši 7, savukārt 3 respondentiem tas ir ļoti vienkārši.

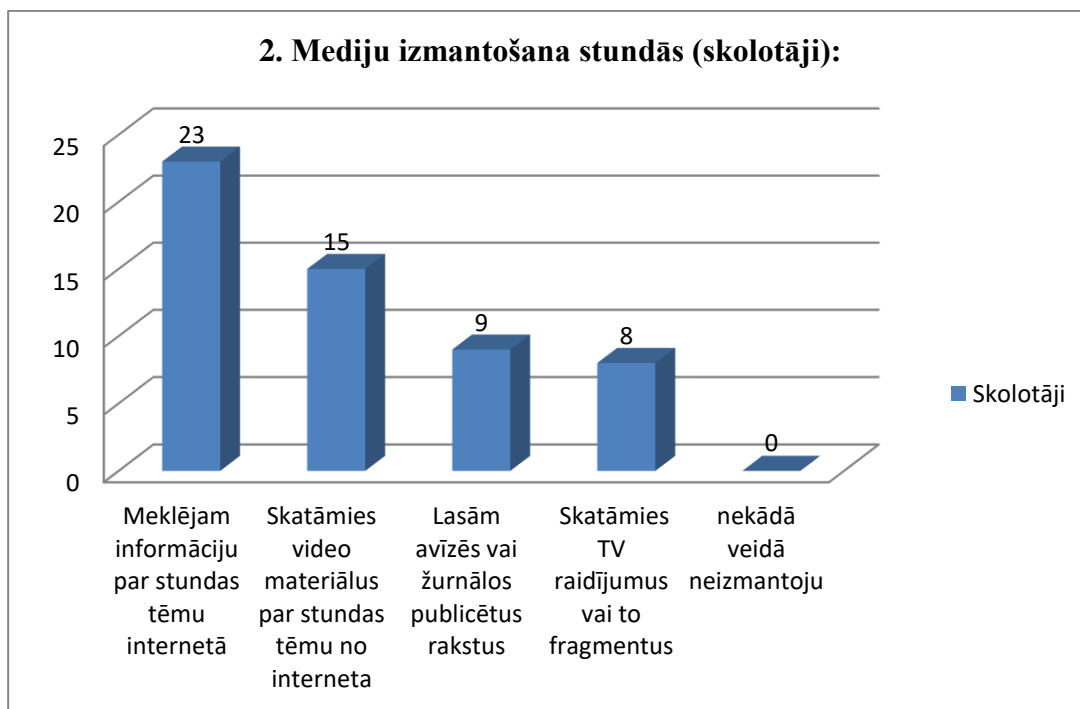
5.2.att. Saprast un analizēt plašsaziņas līdzekļos sniegtās informācijas kontekstu

Uz jautājumu, vai skolēni var analizēt un saprast plašsaziņas līdzekļos sniegtās informācijas kontekstu, skolotāji visvairāk ir atzīmējuši, ka skolēni *drīzāk vienkārši* izprot kontekstu, tā ir atbildējuši 29 skolotāji. Tikai 9 skolotāji no 55 uzskata, ka „*ļoti sarežģīti*” izprot informāciju.

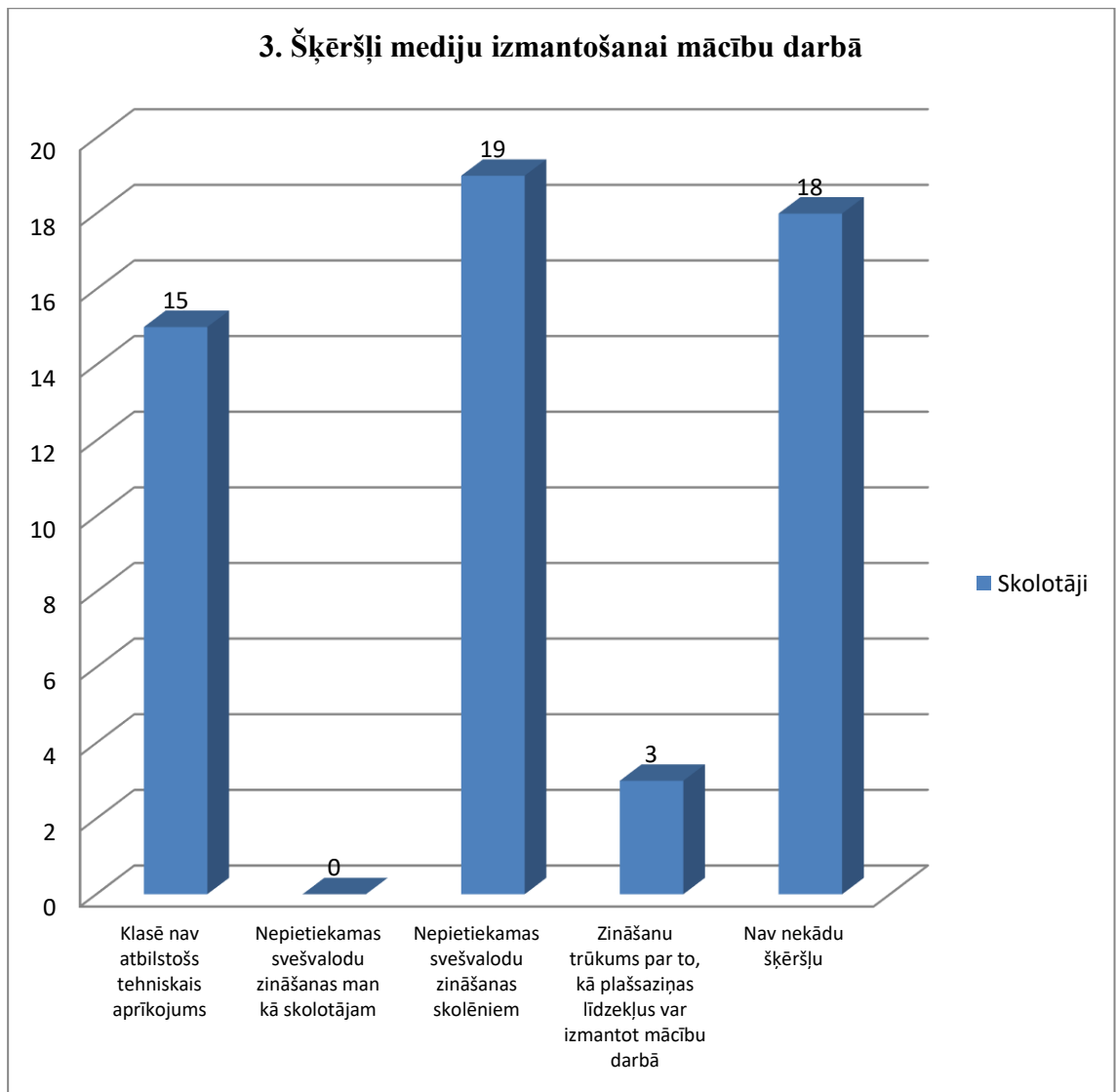
5.3.att. Salīdzināt dažādus informācijas avotus (dažādu plašsaziņu līdzekļu atpoguļoto info. par vienu un to pašu tēmu

Uz jautājumu, vai skolēni prot kritiski izvērtēt un salīdzināt dažādos avotos sniegto informāciju, 28 skolotāji ir atbildējuši, ka skolēni ļoti vienkārši tiek ar to galā. Tikai 3 respondenti uzskata, ka skolēniem tas sagādā grūtības.

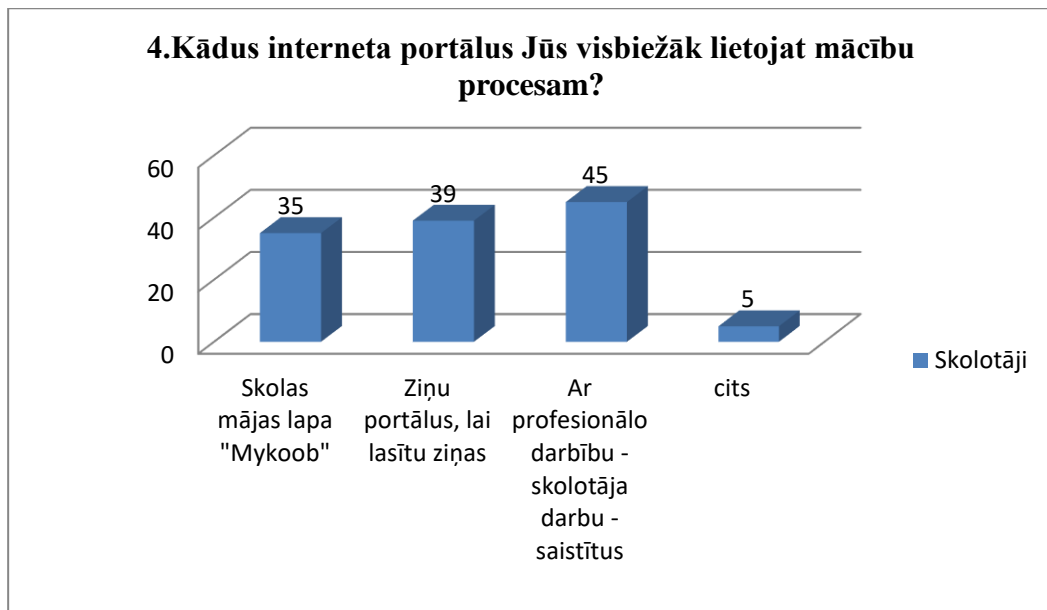
5.4att. **Mediju izmantošana stundās (skolotāji)**

Saskaņā ar skolotāju aptaujas datiem visdaudzpusīgāk un plašāk mācību darbā tiek izmantots internets, gandrīz puse no aptaujāto skolotāju – 23 izmanto internetu, gatavojot mācību stundas, un 15 – mācību stundu laikā (sk. 5.4. attēlu). Otrais visbiežāk izmantojamais medijs ir avīzes un žurnāli, (9 skolotāji izmanto žurnālus mācību stundās). Visrētāk mācību stundās tiek izmantoti TV raidījumi, vai to fragmenti, to vispār mācību stundās izmanto tikai 8 skolotāji. Toties skolotāju vidū nebija neviens, kurš nekādā veidā neizmanto medijus.

5.6.att. ņķērģģģ mediju izmantoģšanai māģģbu darbā

18 skolotāģu uz jautāģjumu „Kāģi Jums ir ņķērģģģ mediju izmantoģšanai māģģbu darbā?” atbild, ka nav nekāģģu ņķērģģģu. Otrāģā vietā tiek minēģts tas, ka skolēniem ir nepietiekamas sveģvalodu zināģanas. Tomēr tiek minēģts arī tas, ka ņķērģģģ mediju izmantoģšanai māģģģģ stundās ir arī tas, ka klasē nav atbilstošģ tehniskais aprīkoģjums.

5.7. att. Visbiežāk lietoti interneta portāli

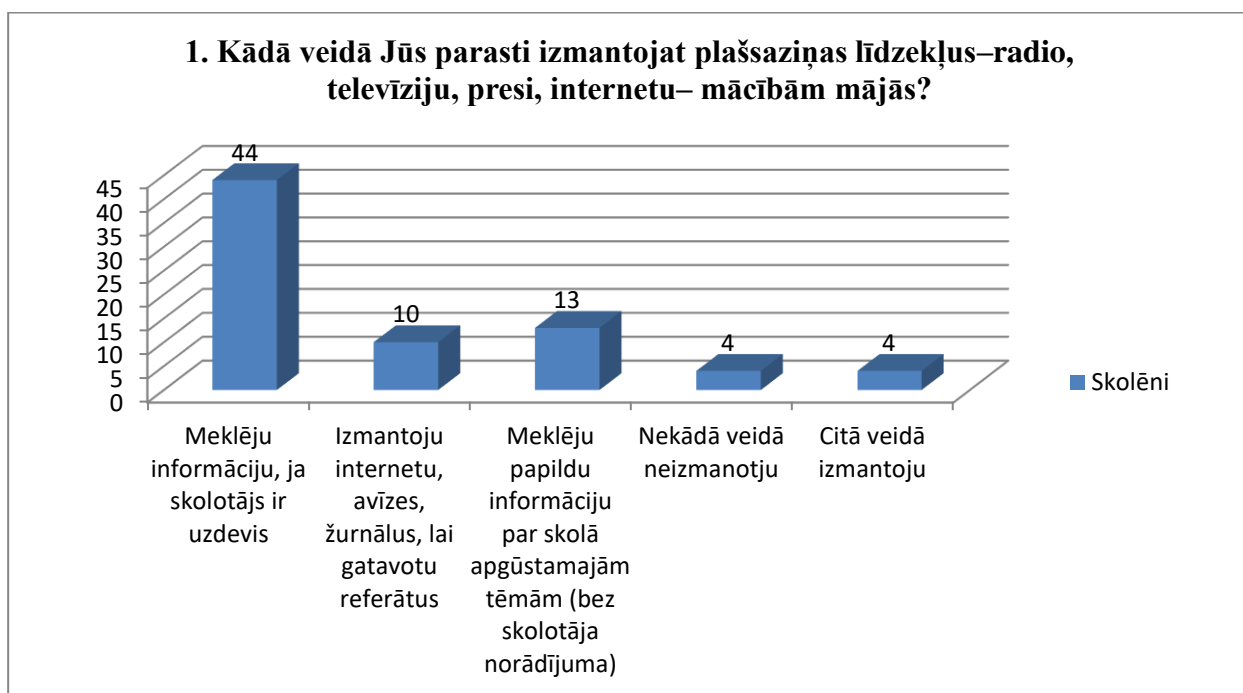
Jautājums aptaujas anketā: Kādus interneta portālus Jūs visbiežāk lietojat? (Sklotāji varēja izvēlēties vairākas atbildes.)

Skolotāju vidū visbiežāk lietoti interneta portāli ir ar profesionālo darbību saistītie portāli, tā ir atbildējuši 45 skolotāji un skolas mājas lapas un Mykoob apmeklēšana – 35. Iecienīts skolotāju vidū ir arī ziņu portāli. Pie atbildes „cits” tika minēts: uzdevumi.lv, google.com, wikipedia.com, visc.gov.lv, goethe.de.

6.2.Skolēnu aptauja

Pamatojoties uz teorētiskās literatūras analīzi, maģistra darba autore izstrādāja uzdevumus, izmantojot skolēncentrētus mācību stratēģijas, kas bija balstīti uz skolēncentrētu pieeju.

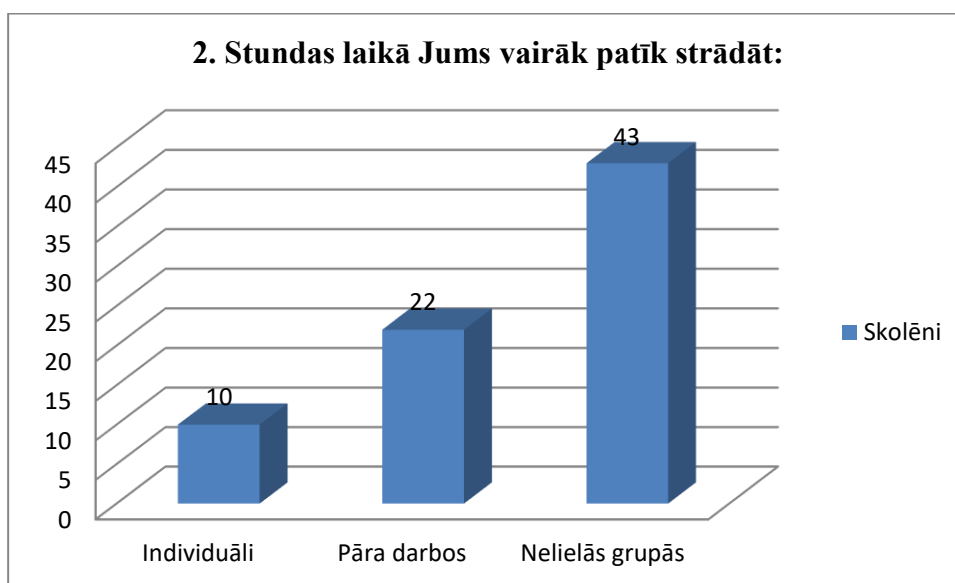
Šajā maģistra darbā pielikumā ir prezentēti 2 projekta darba plāni (Sk. 3.pielikums un 4.pielikums)

5.8. att. Kādā veidā tiek izmantoti plašsaziņas līdzekļi –radio, televīziju, presi, internetu– mācībām mājās

Visbiežāk saistībā ar mācībām skolēni medijos meklē informāciju, tikai tadā gadījumā, ja skolotājs ir uzdevis atrast. Šādas atbildes uz jautājumu par to, kā skolēni parasti izmanto plašsaziņas līdzekļus mācībām mājās, atbildējuši 44 no apjautāto skolēnu. Tikai 13 skolēnu labprāt paši meklē papildu informāciju par skolā apgūstamajām tēmām.

Šajā gadījumā var secināt, ka skolotājs ir tas, kas motivē skolēnus izmantot plašsaziņas līdzekļus un internetu.

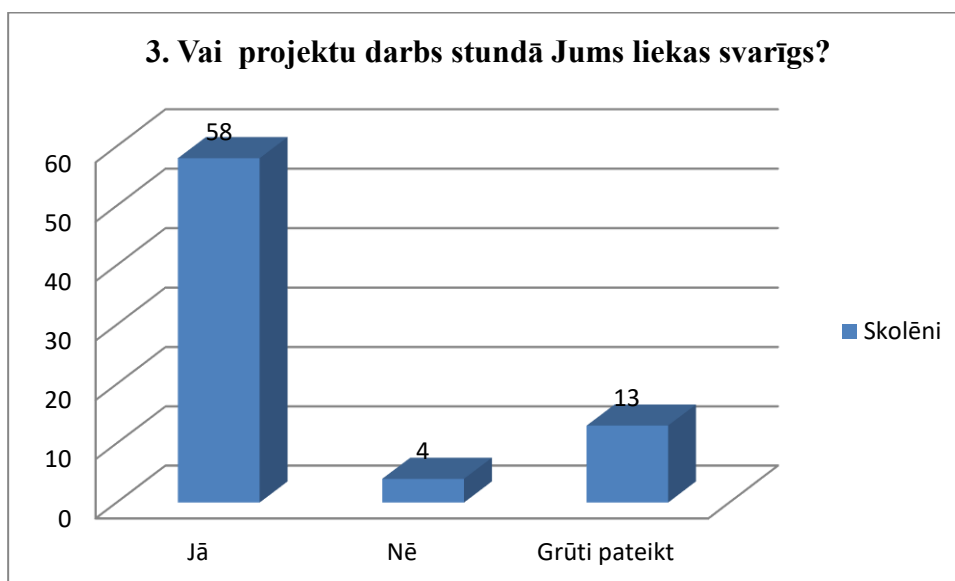

5.9. att. Stundas laikā Jums vairāk patīk strādāt

Lai noskaidrot, kādā formā skolēniem patīk vairāk strādāt, aptaujā 43 skolēni atbildēja - nelielās grupās. Tas nozīmē, ka strādājot grupu darbā, tai skaita arī projekta darbos, skolēni gūst pieredzi ne tikai prasmei sadarboties, bet arī dalās ar savām zināšanām, kopā ir atbildīgi par rezultātu. Mācīšanās pamatā lielā mērā ir sadarbībā gūti panākumi. Strādājot nelielās grupās skolēni var paveikt un sasniegt vairāk nekā vienatnē. Grupas darbā skolēni saņem arī emocionālo atbalstu, jo viņus motivē un iedvesmo grupas līderu entuziasms. Var secināt, ka skolēniem tas ir svarīgi, un lielākā daļa no apjautāto skolēnu labprāt strādā nelielās grupās. Kopīgā mācīšanās attīsta sociālās un kognitīvās prasmes.

Ortajā vietā, tas ir 22 skolēni ir izvēlējušies strādāt pāri. Sadarbīgās mācīšanās apstākļi rada sociālu ieguvumu – gan veicinot kopīgā mērķa izjūtu, gan stiprinot sociālās saites. Šādas mācīšanās guvums ir arī tas, ka skolēni viens otru atbalsta, ka arī dalās ar savu pieredzi kā vajaga mācīties.

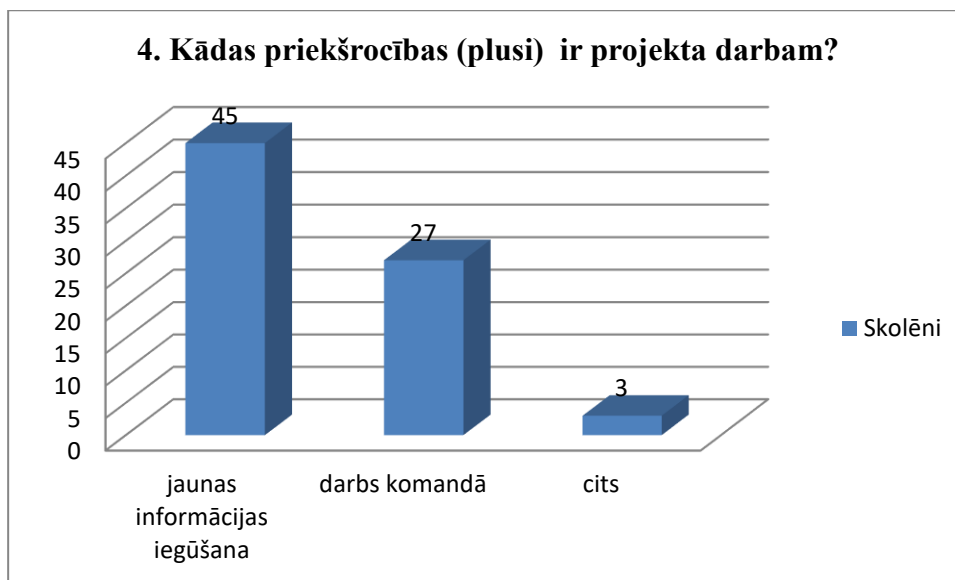
Tomēr skolēnu vidū ir 10 skolēni, kas labprāt strādā individuāli.

5.10. att. Vai projektu darbs stundā liekas svarīgs

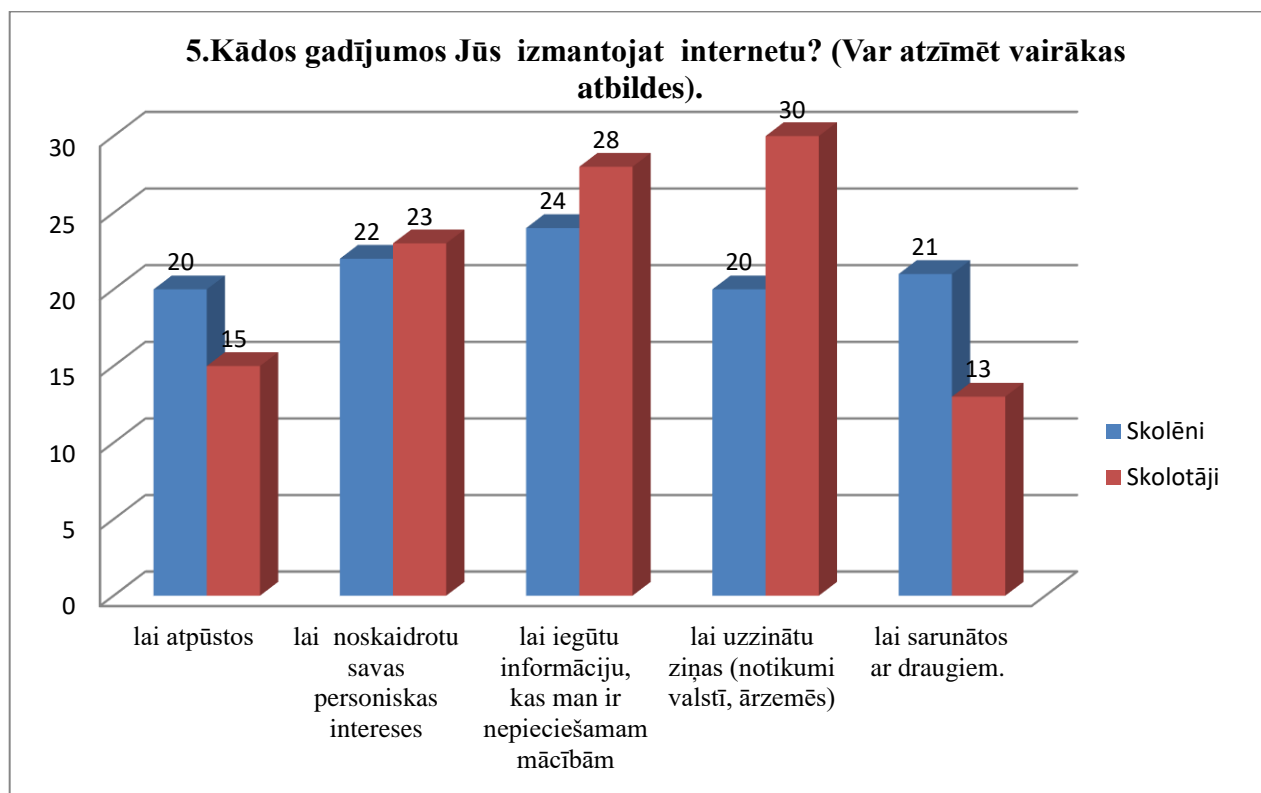
Pēc projekta darba izstrādes un prezentācijas, viens no anketas jautājumiem skolēniem bija, vai projektu darbs stundā Jums liekas svarīgs?

Tikai 4 no 75 skolēniem atbildēja, ka nav svarīgs. 13 skolēniem bija grūti pateikt. Lielākoties, tas ir 58 skolēniem projektu darbs stundā liekas svarīgs.

5.11. att. Projekta darba priekšrocības

Lai noskaidrotu, kādas priekšrocības ir projektu darbam, 45 skolēni lielākoties, izvēlējās jaunas informācijas iegūšana. Otrajā vietā ir darbs komandā. Daži skolēni bija minējuši tādus faktus kā prezentācija, attīsta uzstāšanās prasmi, ka arī paplašinās vārdu krājums.

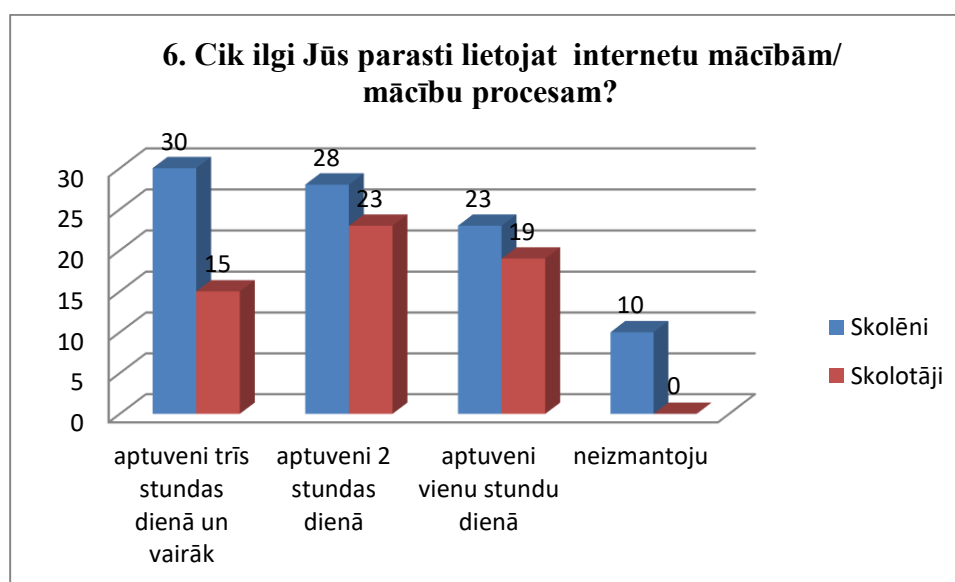

5.12. att. Interneta lietošanas paradumi

Analizējot 5.12. attēlu (skat.5.12.attēlu) 28 respondenti, t.i., skolotāji, atzīmē, ka lieto internetu, lai iegūtu informāciju, kas nepieciešama darbam skolā. Kā arī skolotāju vidū ir izplatīta ziņu apskate, 30 skolotāji atzīmē, ka lasa ziņas par notiekošo gan valstī, gan ārvalstīs. Skolotāju vidū interneta lietošana vairāk dominē mērķtiecīga informācijas atlase, ka arī ir izplatīta informācijas atlase, lai noskaidrotu savas personiskas intereses.

Savukārt skolēnu interneta lietošana vairāk ir saistīta ar izklaidi un atpūtu, tā domā 20 skolēni, ka arī skolēnu vidū ir izplatīta komunikācija ar interneta starpniecību – tā ir atbildējuši - 21. Kā skolotāji, tā skolēni izmanto internetu savām personiskajām interesēm, tas ir visizplatītākais medijs daudzveidīgu vajadzību apmierināšanai.

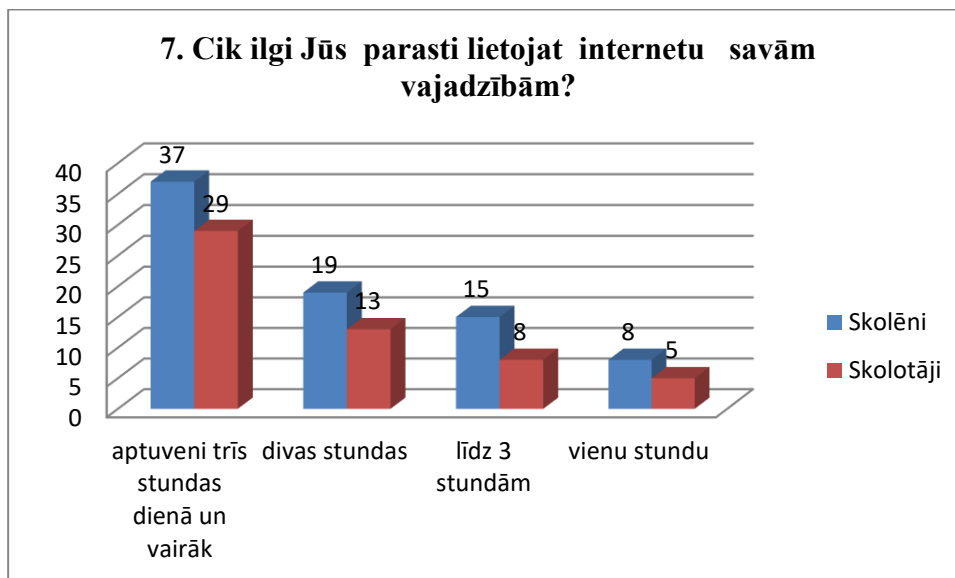
Salīdzinot ar skolēniem, skolotāji ievērojami mazāk lieto internetu kā komunikācijas līdzekli, tikai 13 skolotāji atzīmēja, ka lieto internetu saziņai, komunikācijai ar draugiem.

5.13. att. Interneta lietošana mācībām/ mācību procesam

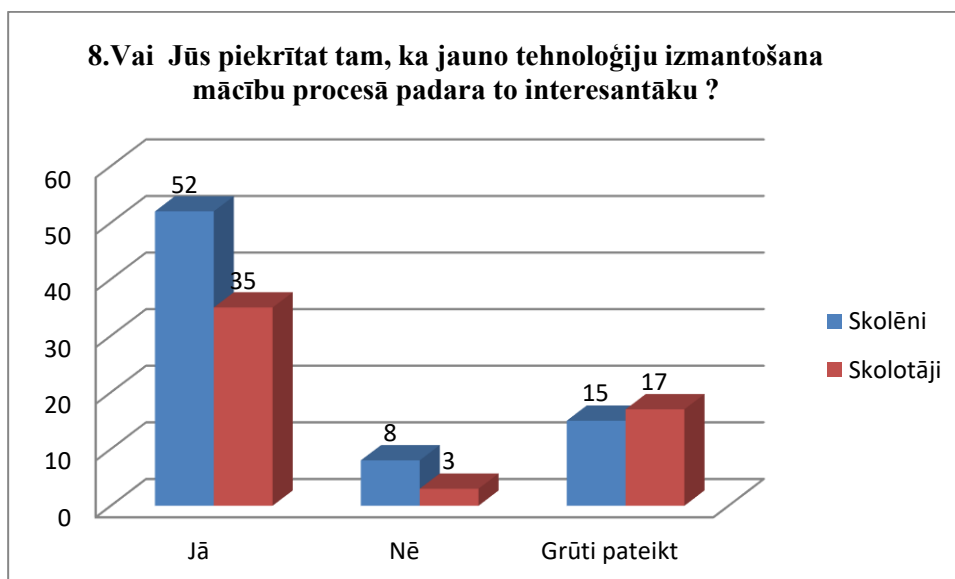
Viens no būtiskiem secinājumiem, ko parāda aptaujas rezultāti, ir, ka skolēni un skolotāji aktīvi izmanto internetu mācībām (un mācību procesam). No 75 aptaujāto skolēnu 30 lieto internetu mācībām trīs stundas un vairākdienā, 28 skolēni lieto aptuveni divas stundas dienā, 19 izmanto vienu stundu dienā un tikai 10 atbildēja, ka neizmanto internetu vispār.

Visvairāk, tas ir 23 skolotāji internetu mācību procesam lieto aptuveni divas stundas dienā, savukārt neviens skolotājs nepiekrīta tam, ka internetu nelieto vispār.

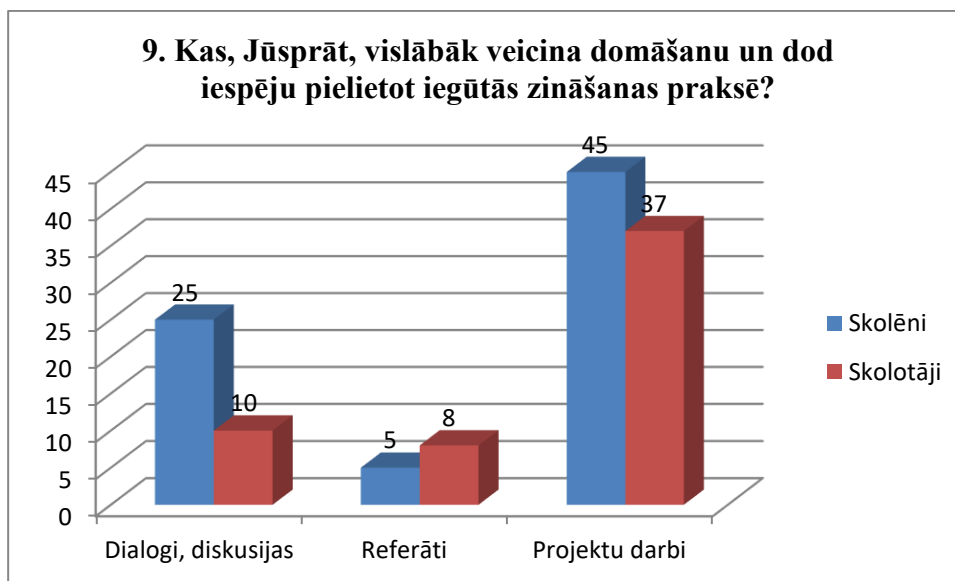
5.14. att. Interneta lietošana savām vajadzībām

Viens no būtiskiem secinājumiem, ka parāda aptaujas rezultāti, ir, ka interneta lietošanas biežums savām vajadzībām aizņem aizvien vairāk laika, kā skolotāju, tā skolēnu vidū. Lielākā daļa, tas ir 37 skolēni un 29 skolotāji ir atbildējuši, ka savām vajadzībām izmanto internetu trīs stundas dienā un pat vairāk. Otrajā vietā ar nelielu starpību ir divas un līdz trīm stundām dienā, savukārt interneta lietošanu savām vajadzībām tikai vienu stundu ir atzīmējuši 5 skolotāji un 8 skolēni.

5.15. att. Vai Jūs piekrītat tam, ka jauno tehnoloģiju izmantošana mācību procesā padara to interesantāku

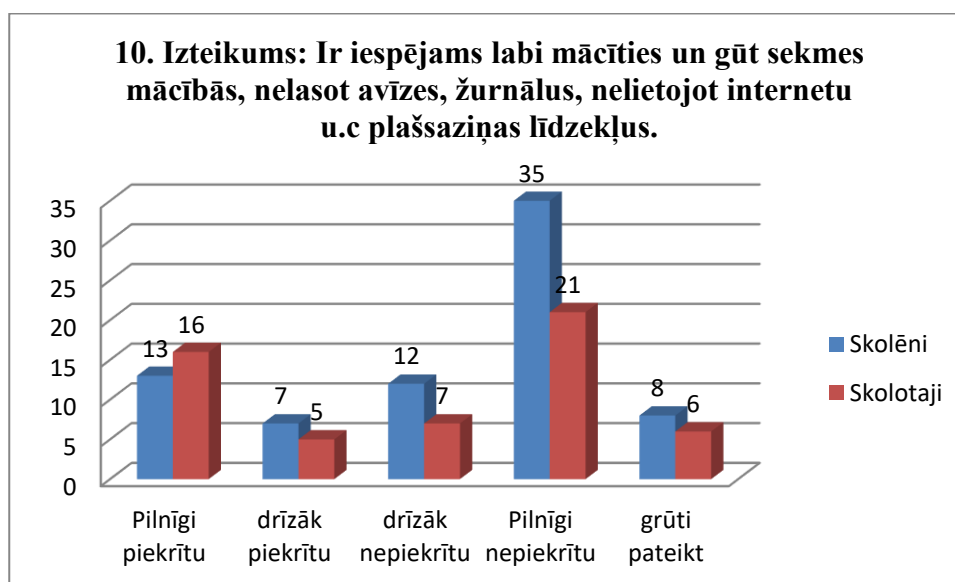
Jauno tehnoloģiju izmantošana mācību procesā viennozīmīgi padara to interesantāku, tā ir atbildējuši gan skolotāji, gan skolēni. Tikai 8 skolēni un 3 skolotāji ir snieguši atbildi, ka nē.

5.16. att. Domāšanas veicināšana un iegūto zināšanu pielietošana praksē

Svarīgi iegūtās zināšanas prast pielietot praksē, tāpēc uz jautājumu, kur, Jūsprāt, būtu iespējams tās realizēt, kā skolēni, tā skolotāji no iespējamiem variantiem visvairāk, tas ir 45 skolēni un 37 skolotāji ir izvēlējušies projekta darbu.

Skolēni dod priekšroku arī dialogiem un diskusijām, toties referātus kā skolēni, tā skolotāji ir atzīmējuši vismazāk.

5.17. att. Izteikums: Ir iespējams labi mācīties un gūt sekmes mācībās, nelasot avīzes, žurnālus, nelietojot internetu u.c plašsaziņas līdzekļus

Jautājumā, vai ir iespējams labi mācīties un gūt labas sekmes mācībās, neizmantojot plašsaziņas līdzekļus (bet tikai mācību grāmatu), skolēni lielākoties atbildēja, ka nē. Tas nozīmē, ka skolēni ir zinātkāri un neaprobežojās tikai ar grāmatā sniegto informāciju. Vairākums skolotāju – 21 arī uzskata, lai labi mācīties un gūt sekmes ir nepieciešams papildus materiāli, ko skolēni var atrast plašsaziņas līdzekļos. Tikai tam, ka pietiek ar mācību grāmatu, piekrīt 13 skolēni un 16 skolotāji, drīzāk piekrīt 7 skolēni un 5 skolotāji. Nepiekrīt 12 skolēni un 7 skolotāji, savukārt 8 skolēniem un 6 skolotājiem bija grūti pateikt.

6.3. Projekta metode

Maģistra darba autore aprobēja projekta metodi Rīgas X. privātvīdusskolā no 6. līdz 10. klasei. Tā kā 8. klasē ir vislailākais skolēnu skaits, t.i. 17 skolēni, maģistra darba autore pēc nejaušības metodes izvēlējās analizēt 8. klases skolēnu projekta darbu rezultātus.

8. klasē mācās 7 meitenes un 10 zēni. Svešvalodas „vācu valodas” mācību priekšmetu skolēni apgūst no 5. klases, šobrīd mācās pēc A2 līmeņa grāmatas. Klasē skolēnu zināšanas līmenis ir pietiekošs, ko uzrāda kontroldarbu un noslēguma testu rezultāti.

Projekta nosaukums „Dzīvnieki manā dzīvē”. Dotā tēma tika izvēlēta, jo skolā katru gadu tiek atzīmēta dzīvnieku diena. Skolēni paši izvēlējās šo tēmu.

Projekta mērķis: balstoties uz izlasīto, aktivizēt savu pieredzi un iepriekšējās zināšanas, par mājdzīvniekiem, izprast mājdzīvnieku vērtību cilvēka dzīvē. Iegūt informāciju par konkrētas sugas rašanās vēsturi. Dzīvnieku sugas īpatnībām.

Skolēnam sasniedzamais rezultāts

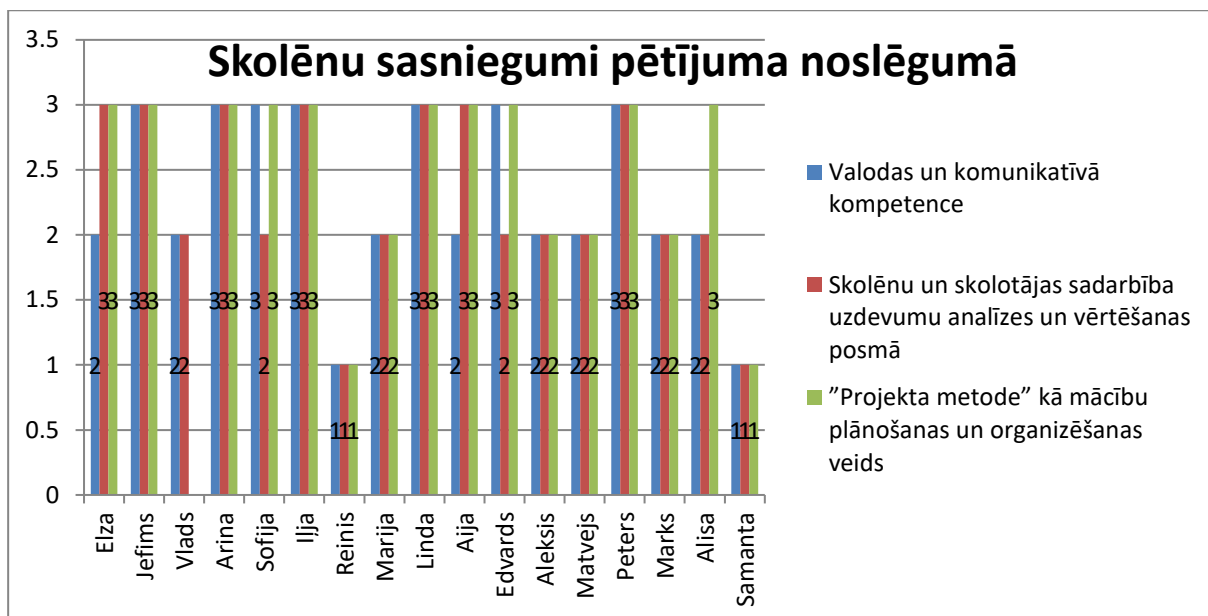
- Informācijas meklēšana, atlase, apstrāde, apkopošana.
- Kritiskā, radošā un loģiskā domāšana.
- Iegūtās informācijas pielietošana.
- Pilnveido skolēnu sadarbības prasmi.
- Attīsta tehnoloģiju izmantošanas prasmi.
- Prezentācijas prasme.
- Attīsta klausīšanas prasmi.
- Nostiprina priekšstatus par mājdzīvniekiem, attīsta salīdzināšanas prasmes.

Projekta īss apraksts: (Sk. 3. pielikums)

8.klases skolēnu projekta „Dzīvnieki manā dzīvē” vērtēšana:

5.2.tabula. Skolēnu sasniegumi pētījuma noslēgumā

Kritēriji	Valodas un komunikatīvā kompetence			Skolēnu un skolotājas sadarbība uzdevumu analīzes un vērtēšanas posmā			”Projekta metode” kā mācību plānošanas un organizēšanas veids		
	1	2	3	1	2	3	1	2	3
Elza		x				x			x
Jefims			x			x			X
Vlads		x			x			x	
Arina			x			x			X
Sofija			x		x				X
Iļja			x			x			x
Reinis	x			x			x		
Marija			x			x		X	
Linda			x			x			x
Aija		x				x			x
Edvards			x		x				x
Aleksis		x				x		x	
Matvejs		x				x		x	
Peters			x			x			x
Marks		x			x			x	
Alisa		x			x				x
Samanta	x			x			x		

5.18.att. Skolēnu sasniegumi pētījuma noslēgumā

Analizējot 5.2.tabulā un 5.18.attēlu var secināt, ka 5 skolēni no 17 ir saņēmuši augstu novērtējumu visos kritērijos. Projekta darba laikā vācu valodā varēja sameklēt konkrētu informāciju par mājdzīvniekiem, apstrādāt to un prezentēt klases biedriem. Kā arī varēja sniegt atbildes uz jautājumiem, kas liecina par prasmīgu valodas izmantošanu (lasīšana, klausīšanas, runāšana, rakstīšana) ikdienas situācijā.

Projekta darba laikā tika izvirzīti vairāki mērķi un uzdevumi vārdu krājuma paplašināšanai, apgūšanai un lietošanai.

Tikai diviem skolēniem no klases tas ir - Samantai un Reinim neatspoguļojas valodas komunikatīvā kompetence, ka arī bija zema motivācija strādājot pie projekta darba.

Uzstāšanās laikā varēja manīt satraukumu, jo bija situācijas, kad skolēni prezentējot savu darbu nevarēja atcerēties dažus vārdus. Samanta nevarēja sniegt atbildi uz diviem jautājumiem, jo neizprata to būtību.

Strādājot pie projekta skolēni apguva projekta metodi tas ir- izstrādāšana, plānošana, informācijas apkopošana un prezentēšana. Tas ir labs līdzeklis, kas iemāca aizstāvēt savu pārliecību, cienīt otra cilvēka darbu, uzskatus un spējas.

Tā veicināja arī ikdienas, apkārtējās pasaules, šajā gadījumā – mājdzīvnieku izpēti. Katrs skolēns varēja salīdzināt un raksaturot savu mājdzīvnieku. Pastāstīt par konkrētas sugas atšķirības pazīmēm.

Gandrīz pusei skolēnu projekta darbā pietiekoši atspoguļojās valodas komunikatīvā kompetence. Veicot projekta prezentāciju, skolēni attīstīja prasmi uzstāties publiski, ka arī prasmi diskutēt un ieklausīties otrā, nonākt pie kompromisa uzskatu atšķirības gadījumos,

piemēram, klasē tika veikta arī aptauja par mājdzīvniekiem. Skolēni prata argumentēt, kapēc ir konkrēti izvēlēts noteiktas sugas mājdzīvnieks. Diskusijā skolēni mācījās pārbaudīt savu domu valodisko, loģisko un faktu izklāsta precizitāti.

Lielāka daļa skolēnu sadarbība ar skolotāju projekta darbā atspoguļojās lielā mērā. Skolēni tika iesaistīti patstāvīgā radošā mācību procesā, ka arī viens otru motivēja uz kopīgo gala rezultātu.

Skolotājs veicināja skolēnu darbu grupās, iedrošināja katru skolēnu, konsultēja un rādīja skolēnos pārliecību, ka kopīgi padarīts darbs stiprina gan individuāli, gan visu grupu.

NOBEIGUMS

Maģistra darba ietvaros tika veikts pētījums, lai noskaidrotu, kā mediju projekta darbs motivē skolēnus apgūt vācu valodu.

Latvijas Nacionālajā attīstības plānā ir noteikts, ka mūsdienu pedagogam jāpilnveido savu kompetenci visa mūža garumā, jo nevar paredzēt nākotnes vajadzības. Kompetenču pilnveidošanai visa mūža garumā ir izvirzīti arī uzdevumi, kas ietver mācību procesā integrēt inovatīvu saturu un ieviest darba formas, kuras veicina radošumu un uzņēmējspējas, izmantojot digitālu mācību vidi, mūsdienīgu svešvalodu apguvi, dabas zinātņu un sociālo zinātņu padziļinātu apguvi, kā arī karjeras izglītības integrēšanu gan pamata, gan vispārējā vidējā izglītībā.

Mūsdienu sabiedrības veiksmīgas attīstības priekšnosacījums ir katra cilvēka izglītība, kas tiek iegūta gan formālā, gan neformālā ceļā visa mūža garumā. Joprojām centrālo vietu šī mērķa realizācijā ieņem formālā izglītība, ko jaunieši iegūst skolā, jo tieši šajā periodā notiek jauniešu personības veidošanās.

Mācīšanās motivācija pieder pie būtiskiem faktoriem, kas sekmē mācību procesu visos vecuma posmos. Motivācijas komponents ir saistīts ar subjekta vajadzībām, emocijām, interesēm un citiem ierosinājumiem, kas aktivizē un virza skolēnu darbību, emocionāli motivējušus mācīšanās rādītājus. Motivācijas galvenais saturs pusaudžu vecumā ir iemācīties sadarboties ar citiem cilvēkiem kopīgajā mācību darbībā. Motivācijas veidošana no skolotāja prasa neatlaidību, patiesu ieinteresētību, lielu pacietību. Tikai tāds skolotājs, kam ir dziļa interese par mācāmo vielu, mīlestība pret bērniem un savu profesiju, var panākt, lai skolēnos veidotos noturīga pozitīva motivācija pret mācībām.

Pie motivācijas celšanas viennozīmīgi var pieskaitīt vizualizāciju, jeb jauno tehnoloģiju izmantosanu mācību procesā. Kā risinājums mācību pocesā tika integrētas mediju projekta darbs, jo tas ir interaktīva metode, kur skolēni var iegūt tādas zināšanas, kādas parastā, tradicionālā mācību darbā klasē iemantot ir grūti, vai pat praktiski neiespējami, kā arī pētījuma rezultāti uzrāda, ka skolēni labprāt strādā pie projekta darba.

Projekts ir motivētas darbības rezultāts. Tas ir radošs darbs gan pēc satura, gan norišu secības, gan rezultāta. To veido paši skolēni. Katrā projekta darba radošā elenemtā ir ietverta ikviena skolēna personīgā pieredze un ieguldījums.

Projekta darbs dod padarīta darba izjūtu, it sevišķi klasēs ar atšķirīgu iepriekšējās sagatavotības līmeni, jo, šo darbu veicot, katrs skolēns var strādāt atbilstoši saviem mācību sasniegumiem, spējām un ātrumam.

Tas veido skolēnos mācīšanās motivāciju un skolēnam atbilstošu vērtības izjūtu, jo projektā tiek ietverta katra skolēna darbība, viņa pieredze, domas, intereses.

Izmantotā literatūra

2. Baltušīte, R.(2006). Skolotāja loma mācīšanās motivācijā. Raka,231 lpp.
3. Catlaks, G. (2015). Kompetenču pieejas ieviešana vispārējā izglītībā. Valsts izglītības satura centrs -Konsultatīvās padomes “Izglītība visiem” sanāksme Salacgrīvā, 2015.gada 11.septembris
4. Duszenko, M. (1994). Lehrwerkanalyse. Berlin. München. Leipzig. Wien Zürich. New York: Langenscheidt.
5. Garjāne, B., Augskalne, I.(2012). Skolotāju kompetences un jauniešu pasaules uzskats.-Scientific Journal of Riga Technical University. The Humanities and Social Science. History of Science and Higher Education.64.-67. lpp.
6. Kron, W, Sofos, A. (2003). Mediendidaktik, Neue Medien in Lehr-und Lernprozessen. 139 .lpp
7. Lapiņa,L., Rudiņa, V.(1999). Projektu metode skolā.-Zvaigzne, ABC, 84 - 87.lpp.
8. Lūsēna-Ezera, I., Bārdule, K. (2013) Tehnoloģijas mūsdienu skolā-nepieciešamība un izaicinājums.- Biznesa augstskolas Turība konferenču rakststu krājums XIV starptautiskā zinātniskā konference: „Radīt Nākotni: komunikācija, izglītība, bizness”, 221.-233.lpp.
9. Ministru kabineta noteikumos Nr. 468 „Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu, pamatizglītības mācību priekšmetu standartiem un pamatizglītības programmu paraugiem”, skatīts: 29.03.2017. Pieejams:
<https://likumi.lv/doc.php?id=268342#piel5&pd=1>
10. Mitchel, T (1995). Dictionary of Psycholog. Penguin Book. 58 lpp.
11. Plaude, I. (2003). Sociālā pedagoģija. RaKa. 187.lpp.
12. Raščevska, M. (1999). Psiholoģija vidusskolai. Zvaigzne ABC. 38 lpp.
13. Priedīte, A., Šiliņa, B.(1998). Projekta darbs skolā.-LVAVP, 48.lpp.
14. Rubene, Z. (2012). Homo medialis kā izpētes fenomens pedagoģiskajā antropoloģijā- LU, 781.sējums, Pedagoģija un skolotāju izglītība, 10.-14.lpp.
15. Rubene, Z., Krūmiņa, A., Vanaga, I. (2008). Ievads mediju pedagoģijā. RaKa. 207.lpp.
16. Schrob, B. (2005). Zur Theorie medialer Sozialisation. Grundbegriffe Medienpädagogik. Munchen: Kopaed, S. 381-389.
17. Svence, G. (1999) Attīstības psiholoģija Zvaigzne ABC, 38.lpp.

18. Šalme, A. (2011). Latviešu valodas kā svešvalodas apguves pamatjautājumi. LVA. 152.lpp.
19. Šmite, A. (1998). Projektu laiks. RaKa. 126.lpp.
20. Šūmane, I. (2012). Informatīvās vides nodrošinājums un izmantošana latviešu valodas stundās pamatskolā.- LU 781.sējums, Pedagoģijas un skolotāju izglītība, 113.-125.lpp.
21. Tiļļa, I.,(2005) Sociālpedagoģiskā kompetence - 21.gadsimtā, Rakstu krājums , 35.lpp
22. Latvijas Nacionālās attīstības plāns 2010.-2020.gadam. Skatīts: 10.04.2017. Pieejams:http://www.pkc.gov.lv/images/NAP2020%20dokumenti/20121220_NAP2020_apstiprinats_Saeima.pdf
23. UNESCO „Izglītība divdesmit pirmajam gadsimtam” Skatīts:01.04.2017. <http://www.unesco.lv/lv/kultura/kulturas-daudzveidiba/pasaules-zinojums/pasaules-zinojums-1/>
24. Vaivade, V., Valdmane, L. (2016). Mediju pratība kompetencēs balstītā izglītībā LVA, zinātniski metodisks izdevums „Tagad”. 52.-60.lpp.
25. Vītola (2011). Tehnoloģiju izmantošana mācību procesa pilnveidošanā un individualizēšanā.- LVA, zinātniski metodisks izdevums „Tagad”. 59.-61.lpp.
26. 2013.gada 21.maijā Ministru kabineta noteikumi Nr.281. “Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu, mācību priekšmetu standartiem un izglītības programmu paraugiem”.Skatīts:10.04.2017. Pieejams:<https://likumi.lv/doc.php?id=257229>
27. Skolotāja profesijas standarts. Apstiprināts IZM 2004.gada 27.februāra rīkojumu Nr.121.Pieejams:<http://visc.gov.lv/profizglitiba/dokumenti/standarti/ps0238.pdf>
28. Eiropas Komisija/EACEA/Eurydice (2012).Galveno kompetenču pilnveide Eiropas skolās: rīcībpolitikas uzdevumi un iespējas. Eurydice ziņojums. Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs.
29. <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/scoreboard/latvia>.

Pielikumi

Pielikums Nr. 1 Skolēnu aptauja - "Mediju izmantošana mācību procesā".

Skolēnu aptauja - "Mediju izmantošana mācību procesā".

Aicinām Jūs piedalīties aptaujā, ko veic Latvijas Universitātes studente, lai veiktu pētījumu par mediju izmantošanu mācību procesā. Lūgums pasvītrot atbilstošās atbildes variantu (iespējami vairāki varianti), vai arī ierakstiet savējo.

Aptauja ir anonīma, tādēļ lūgums atbildēt uz visiem jautājumiem pilnīgi atklāti.

Dzimšanas gads:

Dzimums: Vīrietis Sieviete

Dzimtā valoda: _____

1. Kādos gadījumos Jūs izmantojat internetu? (Var atzīmēt vairākas atbildes).

- lai atpūstos
- lai noskaidrotu savas personiskas intereses
- lai iegūtu informāciju, kas man ir nepieciešamam mācībām
- lai uzzinātu ziņas (notikumi valstī, ārzemēs)
- lai sarunātos ar draugiem.

2. Kādus interneta portālus Jūs visbiežāk lietojat mācību procesam?

-
-
-

3. Cik ilgi Jūs parasti lietojat internetu mācībām?

- aptuveni trīs stundas dienā un vairāk
- aptuveni 2 stundas dienā
- aptuveni vienu stundu dienā
- neizmantoju

4. Cik ilgi Jūs parasti lietojat internetu savām vajadzībām?

- aptuveni trīs stundas dienā un vairāk ;

5. Kādā veidā Jūs parasti izmantojat plašsaziņas līdzekļus – radio, televīziju, presi, internetu – mācībām mājās?

- Meklēju informāciju, ja skolotājs ir uzdevis
- Izmantoju internetu, avīzes, žurnālus, lai gatavotu referātus
- Meklēju papildu informāciju par skolā apgūstamajām tēmām (bez skolotāja norādījuma)
- Nekādā veidā neizmantotju
- Citā veidā izmantoju

6. Vai Jūs piekrītat tam, ka jauno tehnoloģiju izmantošana mācību procesā padara to interesantāku ?

- Jā; Nē; Grūti pateikt.

7. Stundas laikā Jums vairāk patīk strādāt:

- Individuāli
- Pāra darbos
- Nelielās grupās

8. Kas, jūsprāt, vislābāk veicina domāšanu un dod iespēju pielietot iegūtās zināšanas praksē?

- Dialogi, diskusijas
- Referāti;
- Projektu darbi

9. Vai projektu darbs stundā jums liekas svarīgs?

Jā; Nē; Grūti pateikt.

10. Kādas priekšrocības (plusi) ir projekta darbam?

jaunas informācijas iegūšana

darbs komandā

_____ (cits variants).

11. Cik bieži Jūs vēlētos strādāt pie projekta?

Skolotāju aptauja - "Mediju izmantošana mācību procesā".

Aicinām Jūs piedalīties aptaujā, ko veic Latvijas Universitātes studente, lai veiktu pētījumu par mediju izmantošanu mācību procesā. Lūgums pasvītrot atbilstošās atbildes variantu (iespējami vairāki varianti), vai arī ierakstiet savējo.

Aptauja ir anonīma, tādēļ lūgums atbildēt uz visiem jautājumiem pilnīgi atklāti.

Dzimšanas gads:

Dzimums: Vīrietis Sieviete

Dzimtā valoda: _____

1. Kādos gadījumos Jūs izmantojat internetu? (Var atzīmēt vairākas atbildes).

- lai atpūstos
- lai noskaidrotu savas personiskas intereses
- lai iegūtu informāciju, kas man ir nepieciešams mācību procesam
- lai uzzinātu ziņas (notikumi valstī, ārzemēs)
- lai sarunātos ar draugiem.

2. Kādus interneta portālus Jūs visbiežāk lietojat, lai sagatavotu mācību stundu?

-
-
- ..
-

3. Vai Jūs piekrītat tam, ka jauno tehnoloģiju izmantošana mācību procesā padara to interesantāku ?

- Jā;
- Nē;
- Grūti pateikt.

4. Cik ilgi Jūs parasti lietojat internetu mācību procesam?

- aptuveni trīs stundas dienā un vairāk
- aptuveni 2 stundas dienā

- aptuveni vienu stundu dienā neizmantoju

5. Cik ilgi Jūs parasti lietojat internetu savām vajadzībām?

- aptuveni trīs stundas dienā un vairāk ;

6. Visbiežāk lietotie interneta portāli?

- Skolas mājas lapu (*mykoob*);
- Ziņu portālus, lai lasītu ziņas;
- Ar profesionālo darbību (skolotāja darbu) saistītus portālus;
- Sociālo tīklu portālus;
- Mūzikas un video portālus (arī lai skatītos filmas)
- Portālus dažādām interešu grupām, hobijiem;

7. Mediju izmantošana stundās (skolotāji):

- Meklējam informāciju par stundas tēmu internetā;
- Skatāmies video materiālus par stundas tēmu no interneta;
- Lasām avīzēs vai žurnālos publicētus rakstus;
- Skatāmies TV raidījumus vai to fragmentus;
- nekādā veidā neizmantoju; cits variants:

8. Šķēršļi mediju izmantošanai mācību darbā (skolotāji)

- Klasē nav atbilstošs tehniskais aprīkojums;
- Nepietiekamas svešvalodu zināšanas man kā skolotājam;
- Nepietiekamas svešvalodu zināšanas skolēniem;
- Zināšanu trūkums par to, kā plašsaziņas līdzekļus var izmantot mācību darbā ;

Nav nekādu šķēršļu;

9. Izteikums: Ir iespējams labi mācīties un gūt sekmes mācībās, nelasot avīzes, žurnālus, nelietojot internetu u.c plašsaziņas līdzekļus.

Pilnīgi piekrītu; drīzāk nepiekrītu;

drīzāk piekrītu; pilnīgi nepiekrītu;

grūti pateikt; drīzāk piekrītu;

10. Kas, jusprāt, vislābāk veicina domāšanu un dod iespēju pielietot iegūtās zināšanas praksē?

Dialogi, diskusijas; Referāti; Projektu darbi;

11. Jūsu veidoklis par mediju lietošanas prasmju attīstīšanas sarežģītību skolēnu vidū

11.a) Kritiski vērtēt vēstījuma (raksta, sižeta, ziņas u.tml.) saturu, to patiesumu

Ļoti sarežģīti; drīzāk sarežģīti; drīzāk vienkārši; ļoti vienkārši;

11.b) Saprast un analizēt plašsaziņas līdzekļos sniegtās informācijas kontekstu;

Ļoti sarežģīti; drīzāk sarežģīti; drīzāk vienkārši; ļoti vienkārši;

11.c) Salīdzināt dažādus informācijas avotus (dažādu plašsaziņu līdzekļu atpoguļoto info. par vienu un to pašu tēmu)

Ļoti sarežģīti; drīzāk sarežģīti; drīzāk vienkārši; ļoti vienkārši;

Projekta plāns „Tiere in meinem Leben”

Skolotāja: Ilga Adzileviča

Skola, klase: Privātskola “X”, 6. klase.

Tēma: „Tiere in meinem Leben” (Dzīvnieki manā dzīvē)

Stundas mērķis: balstoties uz izlasīto, aktivizēt savu pieredzi un iepriekšējās zināšanas, par mājdzīvniekiem, izprast mājdzīvnieku vērtību cilvēka dzīvē. Iegūt informāciju par konkrētas sugas rašanās vēsturi. Dzīvnieku sugas īpatnības.

Skolēnam sasniedzamais rezultāts

- Informācijas meklēšana, atlase, apstrāde, apkopošana.
- Kritiskā, radošā un loģiskā domāšana.
- Iegūtās informācijas pielietošana.
- Pilnveido skolēnu sadarbības prasmi.
- Attīsta tehnoloģiju izmantošanas prasmi.
- Prezentācijas prasme.
- Attīsta klausīšanas prasmi.
- Nostiprina priekšstatus par mājdzīvniekiem, attīsta salīdzināšanas prasmes.

Stundai nepieciešami resursi

Dators, internets.

A4 lapas.

Mācību metodes: Darbs ar tekstu. Diskusija, atbildes uz jautājumiem.

Mācību organizācijas formas: Pāra darbs, individuālais un grupu darbs.

Stundas plāns mācību projektam „Tiere in meinem Leben”.

Darba organizēšana:

Datums: 9.03.2017.

Stundas fāze, laiks	Skolotāja darbība	Skolēnu darbība
Aktualizācija	<p>Stundas sākumā skolotāja uzdod sekojošus jautājumus :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Kādus mājdzīvniekus Jūs pazīstat? 2) Kādu lomu spēlē mājdzīvnieki mūsu dzīvē? 3) Kādi mājdzīvnieki Jums visvairāk patīk? Kādi ir vai kādus Jūs labprāt gribētu? 	Skolēni atbild uz uzdotajiem jautājumiem.
Apjēgšana (Hausti er als Wert. (dzīvnieks kā vērtība)	<p>Veido ideju tīklu „Mind map”, kur centrā ir vārds „<i>Tier als Wert</i>”.</p> <p>Skolotāja vada debates jeb <i>prāta vētra</i> : „Was bedeutet für dich Wert?” (<i>Kas pēc tavām domām ir vērtība ?</i>)</p>	<p>Skolēni aizpilda darba lapu ailes: mājdzīvnieks,</p> <p>(Warum ist das für dich so Wert (kāpēc Tev tās šķiet vērtīgs).</p>
Lietošana	<p>Klase tiek sadalīta 3 grupās. Katrai grupai jāveic sekojošie uzdevumi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) atrast informāciju par konkrētu mājdzīvnieku; 2) izpētīt tā rašanās vēsturi; 	<p>Skolēni sadala pienākumus.</p> <p>Meklē informāciju, apstrādā to.</p>

	<p>3) dzīvnieka raksturīgākās pazīmes, īpašības;</p> <p>4) barošana un kopšana;</p> <p>5) katrs izraksta no savas prezentācijas atslēgas vārdus, iztulko tos.</p> <p>Skolotāja un skolēni vērtē darbus.</p>	<p>Sagatavo prezentāciju.</p> <p>Skolēni prezentē savu darbu.</p>
<p>Refleksija</p>	<p>Organizē sarunu par veikto darbu, katram skolēnam jāuzraksta, kas likās visinteresantākais un aizraujošākais stundā, ko uzzināja jaunu.</p>	<p>Diskutē par veikto darbu, iegūtajiem rezultātiem un secinājumiem, par dzīvnieku nozīmi un to vērtību.</p>

Vērtēšana: Skolēni prata pamatot, kādu lomu spēlē dzīvnieki viņu dzīvē. Katram skolēnam mājās ir mājdzīvnieks, pat vairāki.

Atkārtoja un papildināja vārdu krājumu par tēmu „vērtības” un „dzīvnieki” vācu valodā.

Uzstājās ar prezentāciju.

Projekta plāns „Ein Tag in Berlin ”

Skolotāja: Ilga Adzileviča

Skola, klase: Privātskola “X”, 8. klase.

Tēma: „ Ein Tag in Berlin” (Viena diena Berlīnē)

Stundas mērķis: balstoties uz izlasīto, aktivizēt savu pieredzi un zināšanas (lielāka daļa skolēnu no klases ir bijuši Berlīnē) par Vāciju, konkrēti, Berlīni. Iegūt informāciju par atpūtas iespējām Berlīnē.

Skolēnam sasniedzamais rezultāts

- Informācijas meklēšana, atlase, apstrāde, apkopošana.
- Kritiskā, radošā un loģiskā domāšana.
- Iegūtās informācijas pielietošana.
- Pilnveido skolēnu sadarbības prasmi.
- Attīsta tehnoloģiju izmantošanas prasmi.
- Prezentācijas prasme.
- Attīsta klausīšanas un uzstāšanās prasmi.

Stundai nepieciešami resursi

Dators, internets.

A4 lapas.

Mācību metodes : Darbs ar tekstu. Diskusija, atbildes uz jautājumiem.

Mācību organizācijas formas: Pāra darbs, individuālais un grupu darbs.

Stundas plāns mācību projektam „Ein Tag in Berlin”.

Darba organizēšana:

Datums: 10.03.2017.

Stundas fāze, laiks	Skolotāja darbība	Skolēnu darbība
Aktualizācija	<p style="text-align: center;">Stundas sākumā skolotāja uzdod sekojošus jautājumus :</p> <p style="text-align: center;">4) Berlīne. Vācijas galvaspilsēta. Ko Jūs zināt par šo pilsētu?</p> <p style="text-align: center;">5) Kādi, Jūsprāt, Berlīnē ir iecienīti tūristu apskates objekti?</p> <p style="text-align: center;">6) Viena diena Berlīnē. Ko Jūs vēlētos apskatīt?</p>	<p>Skolēni atbild uz uzdotajiem jautājumiem.</p>
Apjēgšana (Berlīne. Piecas interesantākas vietas, ko var apskatīt Berlīnē)	<p>Skolotāja vada diskusiju par Berlīnē ievērojamām apskates vietām.</p> <p style="text-align: center;">„Berlīne – nebeidzamo iespēju pilsēta”</p>	<p>Skolēni sastāda plānu: „<i>Viena diena Berlīnē</i>”</p>
Lietošana	<p style="text-align: center;">Klase tiek sadalīta 3 grupās. Katrai grupai jāveic sekojošie uzdevumi:</p> <p style="text-align: center;">6) atrast informāciju par Berlīni.</p> <p style="text-align: center;">7) atrast informāciju par tūristu iemīļotākām apskates vietām un suvenīriem.</p> <p style="text-align: center;">8) sastādīt plānu vienai dienai Berlīnē.</p> <p style="text-align: center;">Skolotāja un skolēni vērtē darbus.</p>	<p>Skolēni sadala pienākumus.</p> <p style="text-align: center;">Meklē informāciju, apstrādā to.</p> <p style="text-align: center;">Sagatavo prezentāciju.</p> <p style="text-align: center;">Skolēni prezentē</p>

		savu darbu.
Refleksija	Organizē sarunu par veikto darbu, katram skolēnam jāuzraksta, kas likās visinteresantākais un aizraujošākais stundā, ko uzzināja jaunu.	Diskutē par veikto darbu.

Vērtēšana:

Skolēni prata sameklēt nepieciešamo informāciju par Berlīni, interesantākām apskates vietām.

Atkārtoja un papildināja vārdu krājumu par tēmu „*Sehenswürdigkeiten*” vācu valodā.

Uzstājās ar prezentāciju.

Projektarbeit 2017

Name, Vorname	Inhalt (was war neue für dich)	Präsentation ☺	Empfehlung